Жіночий світ

Вересень

1951

Число 9.

Українська піонерка в Канаді

ЖІНОЧИЙ СВІТ

Рік II. Вересень, 1951. Ч. 9.

Видає Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової.
Редаґує редакційна колеґія.
Всю кореспонденцію й передплати висилати на адресу:
"WOMAN'S WORLD"
Box 3093 Winnipeg, Man.

ЦІНА ОДНОГО ЧИСЛА — $0.25
ПЕРЕДПЛАТА НА РІК у Канаді та ЗДА — $ 2.50.
В інших країнах ам. $3.00

Редакційна колеґія застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописів не звертаємо.

Друком "Нового Шляху",
184 Александер Ав., Вінніпеґ, Ман.

WOMAN'S WORLD

Vol. II. September, 1951. No. 9.

Published by the Ukrainian Women's Organization of Canada
Box 3093, Winnipeg, Man.

Edited by Editorial Committee
Correspondence and subscriptions should be addressed to
"WOMAN'S WORLD"
Box 3093 Winnipeg, Man.

SINGLE COPY 25c.
SUBSCRIPTION PRICE yearly
In Canada and United States — $2.50
In other countries — $3.00

Printed by the New Pathway,
184 Alexander Ave., Winnipeg, Man.

ЗМІСТ:

УВАГА, ПРЕДСТАВНИЦТВА "ЖІНОЧОГО СВІТУ" ЗАКОРДОНОМ:

ПЕРЕДПЛАТИ ПРОСИМО ВИСИЛАТИ НА ТАКІ АДРЕСИ:

У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: — FEDERATION of UKRAINIANS in GREAT BRITAIN, 123 High St., Notting Hill Gate, London, W.11.

Передплата на рік 1 ф. стерл.; ціна 1 прим. 2 шіл.

В АРҐЕНТИНІ, УРАҐВАЇ ТА ПАРАҐВАЇ: — Isidoro KRAWEC, ("POROHY"), Casilla de Correo 3184, Buenos Aires, Argentina.

Передплата на рік 24 пези; ціна 1. прим. 2.50 пез.

Б БРАЗИЛІЇ: — Stepan PLAHTYN, Pr. Gen. Ozorio 568, Curityba, Parana, Brazil.

Передплата на рік 60 крузейрів, ціна 1 прим. 5 крузейрів.

ЖІНОЧИЙ СВІТ

РІК II. ВЕРЕСЕНЬ, 1951. Ч. 9 (21).

ІВАН ФРАНКО

ЕМІҐРАНТИ

КОЛИ ПОБАЧИШ НА ПЕРОНІ ДЕСЬ
ЛЮДЕЙ, МОВ ОСЕЛЕДЦІВ ТИХ НАБИТО,
ЖІНОК ХУДИХ, БЛІДИХ, АЖ СЕРЦЕ РВЕСЬ,
ЗІВ'ЯЛИХ, МОВ ПРИБИТЕ ГРАДОМ ЖИТО,
МУЖЧИН ПОНУРИХ Ґ ДІТЕЙ ДРІБНИХ
І КУПОЮ БРУДНІ, СТАРІЇ ФАНТИ,
НАВАЛЕНІ ПІД НИМ І ПРИ НИХ,
НА ЛИЦЯХ СЛІД ТЕРПІНЬ, НАДІЙ МАРНИХ —
ЦЕ — ЕМІҐРАНТИ.

КОЛИ ПОЧУЄШ, ЯК В ТИШІ НІЧНІЙ
ЗАЛІЗНИМ ШЛЯХОМ СТУГОНЯТЬ ВАГОНИ,
А В НИХ ГУДЕ, ШУМИТЬ, ПИЩИТЬ, МОВ РІЙ,
ДИТЯЧИЙ ПЛАЧ, ЖІНОЧІ СКОРБНІ СТОНИ,
ВАЖКІ ЗІДХАННЯ І ГІРКИЙ ПРОКЛІН,
ТУЖЛИВИЙ СПІВ, ДІВОЧІЇ ДИСКАНТИ, —
ТО НЕ ПИТАЙ: "ЦЕЙ ПОЇЗД — ЗВІДКИ ВІН?
КОГО ВЕЗЕ? КУДИ? КОМУ ВЗДОГІН?"
ЦЕ — ЕМІҐРАНТИ.

Українська піонерка в Канаді

Цього року минає 60 років від поселення перших українців в Канаді. Більше пів століття минуло, як наші предки покинули рідну землю й приїхали в невідому їм Канаду шукати кращої долі.

Якої то треба було відваги і сили волі, щоб зірвати на віки зі всім, що дороге і серцю миле! Розлучитися з рідною хатиною, з вишневим садком, зеленим гаєм, зі стежечками втоптаними, з церковцею дорогою, родиною найближчою, з другами-подругами любими, а може й дівчиною коханою чи судженим найдорожчим.

А все тому, щоб могти якось жити, щоб забезпечити своє майбутнє, бо на рідній, прадідній, молоком і медом текучій землі не було місця для них, не було вигляду на краще завтра.

І в Канаді, новій, незнаній і молодій країні — не було так легко, як думалось, як гадалось. Які то початки були важкі нераз! Скільки то трудів і невигод треба було перенести, скільки упокорень і жалю зазнати і заразом скільки то треба було витривалости й завзяття, щоб не піддатися, щоб не заломитися під різними невдачами-тягарами.

Та минали дні за днями, роки за роками й поволі українські піонери поборювали всі трудноці. Вони загосподарились, врослі в канадійський ґрунт, стали рівновартною частиною канадійської нації, а Канада їм дорогою прибраною батьківщиною.

На цьому нелегкому 60-літному шляхові українська жінка-піонерка відограла важливу й почесну ролю. Це ж вона підбадьорувала свого друга на дусі у важких початках. Це ж вона поза своєю хатньою працею помагала йому корчувати дерева та прочищувати поле з каменюк, перетворювати степ на урожайну землю. Це ж вона вивела діток своїх у люди, передала їм душу українську, віру в Бога, любов до України. Це вона задержала рідні звичаї-традиції, українське мистецтво, що пишаються сьогодні в загально-культурній скарбниці Канади.

Так, українські піонерки в Канаді виконали своє завдання як слід. Завдяки їх послідовній праці українці в Канаді вже не той упослідженій чорноробочий народ, що був кілька десятків років тому назад. Сьогодні вони занимають відповідальні становища у всіх ділянках життя. Є між ними промисловці, власники підприємств, професіоналісти, вчені, мистці, державні діячі тощо, а також і фармері, але вже не ті бідні початкуючі фармері, а загосподаровані, з модерними будинками, машинерією, зразковими фармами.

Українці виробили собі ім'я культурного і побажаного народу в Канаді, а це все у великій мірі завдячуємо українській жінці-піонерці.

І тому з нагоди 60-ліття поселення українки-піонерки в Канаді клонимо свої голови з пошаною і подякою перед тими, що відійшли від нас на віки.

Тих, що живуть, вітаємо сердечно з нагоди 60-літнього побуту в цій країні та пересилаємо їм наші найкращі побажання.

А тих, що мають зайняти їх місце в найближчому майбутньому, взиваємо йти далі гідно й чесно шляхом своїх попередниць.

ПРОФ. ПАВЛО ЮЗИК

Дещо з героїчних переживань українських піонерок у Канаді

Надто часто підчас святкувань 60-ліття українського поселення в Канаді забувається про важливу ролю жінок у розбудові Західньої Канади. А без жінок немислиме, щоб чоловіки відважилися розводити господарку на диких степах, нерідко в сусідстві хижих звірів і неприязних індіян. Ті спільні труди й терпіння українських жінок з своїми чоловіками, увінчалися розвитком господарки й розбудовою багатьох сіл і міст з церквами, школами й з промислами. Тим то вони є співтворцями цивілізації на широких землях половини Канади.

Заселення пустинь і первісних лісів, де ніколи не ступала людська нога, вимагає героїчного наставлення пробоєвиків-піонерів. Зірвати раз на все з домом і селом, де родина жила століттями й виїхати "в світ, за очі", за моря, й починати з голими руками нове життя в невідомій, чужій країні є надзвичайно тяжко. Але тільки такі люди мають право й честь бути піонерами й піонерками. Вони належать до передових людей невмірущого народу й їх є вічна слава.

Перші два відомі українці, Іван Пилипів і Василь Єлиняк, які прибули до Канади 1891 року, вернулися до рідного села в Галичині по свої родини. Сім тисяч миль далекої дороги мусіли перетерпіти Пилипова жінка з чотирьома дітьми й жінка Єлиняка з трьома маленькими діточками. Коли побачили свої "гомстеди" коло сьогоднішнього Лемонту, в Алберті, де мали поселитись на порожних землях і з нічого та з нічим починати господарку, то гірко заплакали. Тільки віра в Бога й в свою працездатність дали їм надію й силу видержати голод і холод та всі терпіння. І, як показалося, та віра їх не завела, бо добилися вони до добробуту для себе й для своїх дітей.

Наскільки відомо, то одною з перших українських жінок у Канаді була Марія Яців, дружина Василя, яка прибула до Вінніпеґу в 1892 році, разом з шістьома іншими родинами, які поїхали далі до Алберти. Спочатку вона мусіла працювати в ресторані, а чоловік її шукав за землею. За кілька місяців своїми тяжко заробленими грішми купили собі хатину під числом 479 Кінґ Стріт у Вінніпеґу. Тут 14 лютого 1893 року народився їм син Франко, який є першим канадійським українцем, родженим в цій державі. П'ять років пізніше родина Яцевих осіла на "гомстеді" в Лейдівуд, Манітоба, де живуть вони до сьогодні, і чуються щасливими, що дали своїм дітям можливість закінчити високі школи. Їх син, д-р Іван Яців, є відомим адвокатом у Виндзорі, Онтаріо.

Клопоти, труднощі, злидні й муки, які переживали деякі з українських піонерів у новому краю, є описані в цінній книжці Василя Чумера — "Спомини".

Згадуючи українських жінок-піонерок, бачимо, що те, що деякі з них переносили, є подивугідне.

Неодній жінці приходилося важко починати нове життя в Канаді, як мусіла дружина Костя Загарійчука зо Смокі Лейк, Алберта. Коли цей колоніст з Буковини прибув у 1898 році до Пакану, він пішов пішки 50 миль до Форт Саскачеван і найнявся копати картоплю в одного німця, де заробив десять міхів картоплі. Як жінка довідалася листовно про цей здобуток, прийшла тих 50 миль пішки, щоб наочно провірити. Німець обіцяв привезти картоплю по молоченні та Загарійчукова не дуже довіряла й на плечах занесла майже міх картоплі до Пакану, бо боялася голоду. Опісля ще два рази приходила дивитися, чи решта закопаної картоплі не змерзла, або чи хто її не вкрав. Німець не допустив, щоб вона більше несла й відвіз картоплю зараз по молоченню, тим більше, що впав сніг. Загарійчук далі розповідає так:

"Жінка моя тоді, як клякла над тою картоплею, то з годину молилася. Дякувала Богу, що не дасть нам загинути в Канаді з голоду. І на весну, як наші люди довідалися, що в мене є картопля на насіння, то приходили просити 20 миль здалека. Ми кожному роздавали по-трохи. І що ви думаєте, вони очка в картоплі вирізували й клали в землю щоб росла, а осередок варили на юшку і тим малі діти годували, бо молока не було."

Як Загарійчук знайшов на весні "гомстед" десять миль від Пакану, то цілий тиждень носили з жінкою гущавиною на плечах свої власності, бо дороги туди не було. Найприкріша й найневигідніша річ до несення руками була старокраєва скриня. На початок разом збудували буду, щоб заховатися від дощу та диких звірів, головно від лосів (мусів), степових вовків (каютів) і ведмедів. Тоді, щоб здобути грошей на купівлю корови, муки й хліборобського знаряддя, чоловік пішов пішки 80 миль в гущавині до Едмонтону на роботу, лишаючи саму жінку з дев'ятьлітнім сином. За літо вона зуміла побудувати на старокраєвий лад хату, разом з примітивними меблями. Таким способом почалася господарка, яка поліпшувалася з кожним роком.

Надзвичайно гіркі переживання у дорозі до "гомстеду" перенесла Марія Юрійчук в осені 1899 року. Діставшися до Страткони, Алберта, не стало грошей, щоб заплатити за

ОЛЕНА ЗАЛІЗНЯК

Піонерки

Як покидали вони рідні села, то обходили всі поля, всі межі. Обливали слізьми вузькі нивки, цілували порошні пороги своїх хат і брали в платинку грудку рідної землі на дорогу.

На далеку дорогу, в чужі незнані світи... Плакали за ними рідні, сумували сусіди і провожали їх ген аж за село, чи аж до залізничого перестанку, де закопчений поїзд забирав їх в тісні вагони третьої кляси.

Чорна машина сопіла їдким димом, сичала білою парою, скреготала залізними колесами і наповняла їх серця неспокоєм, незнаною тривогою; їхали залізницею вперше, усе для них нове, незнане.

Минали урожайні поля, зелені левади, кучеряві ліси. Минали села, невидані міста.

А як в'їхали в чужі краї, туга змієм звилася кругом серця, давила в горлі, не дала зринути сльозам. Понурі і мовчазні дивилися на чужих прохожих людей, що ззиралися на них і їх мізерні достатки та говорили чужою мовою; про них говорили, згідливо чи насмішкувато.

Збіджені і залякані поневірялися по залізничих станціях і в пристані великого порту, щоб потім всісти в найбільш задушливі, найнижчі закутини корабля, тої морської потвори, що мала завести їх в нові, незнані світи.

Боялися обману пройдисвітів і еміґраційних аґентів, бентежилися насміщками очайдушних матросів.

Плавба. Скучні, безпросвітні дні, безсонні ночі здавалися роками, а стогін хвиль, бурхливий рев океану — наче сам страшний суд!...

Нарешті знову земля! Але ніхто не стрічав, не вітав їх як інших!

Знову їзда залізним змієм, що прорізував безмежні степи, непроходимі хащі - пустарі, густі бори.

Знеможені і безпомічні були як загнані бурею в незнані простори птахи.

Це ж бо їх гнала життєва негода в чужі безкраї степи, щоб вити там нові гнізда. Тихе, несміливе, дитяче слово: "я хочу до дому" палило вогнем, та вороття вже не було!

До "дому" йшли лише листи, як було кому написати. Короткі листи, скупі на слова і багаті на тугу, що вилася межи нерівними рядками закарлючок, що сльозами капотіла на пом'ятий папір.

Відразу почалася праця. Важка, безупинна, самовідречена праця, повна гіркого поту і завзяття. — Адже ж хата якась мусить бути! Землянка викопана в цілині, ліп'янка з глиняних валків, дерев'яна колиба з нетесаних брусів — все одно. Коби дах над головою, коби хата для дітей!

Роки йшли за роками. Чергувалися з собою пізна весна, гаряче, коротке літо, понура осінь і довга, предовга зима, що проймала до кости морозними вітрами. Ішла боротьба з лісом, з степом, з дикою природою. Запекла і безперервна боротьба. Корчували столітні дерева, орали незаймані степи, повертали пусті безмежні простори в родючу землю, в залюднену країну.

На місці ліп'янок виростали білені хатки, повставали згодом цілі оселі, окружені золотими ланами пшениці.

Великі, багаті фарми з модерними машинами й уладженням займали зчасом місце простих хат.

Фармерські діти росли, виростали, працювали у батьків на полях, прокладали залізні дороги, рубали ліси, ішли до міст, до копалень, до фабрик, до шкіл.

(Закінгення на стор. 9)

підводу до Вікторії, 120 миль на схід, де жив на фармі знайомий з рідного села на Буковині. По двох тижнях пів - голодування з дітьми, чоловік збив сплав (рефт), яким рішили пуститися в дорогу річкою. На сплаві чоловік збудував буду — схоронище від дощу й бурі, де в ночі спали діти, й прибив бляху на ватру, щоб пекти картоплю, яка, мащена салом, тримала родину при житті.

Юрійчуків сплав плив дуже пиняво. Третьої ночі почав падати густий сніг і сплав виїхав на мілину, де й застряг. Обоє босими ногами лізли в воду і, скільки не намучилися, не могли зсунути сплава з місця. Снігом постійно мело й вони промокли й померзли до костей. Ватри неможливо було зробити бо паливо замокло і не горіло. Тоді в пущі Марія Юрійчук проплакала і прокляла свою долю й Канаду. На щастя на другий день коло полудня завважили нещасну родину індіяни, які врятували цих піонерів і відігрівши та накормивши їх, відпровадили до українського поселенця. Хоч опісля ця відважна родина й зазнала щастя, цих злиднів вона ніколи не забула.

Такі були початки українських піонерок у Канаді. У розбудові нової країни інакше й не могло бути. Їхня відвага й сильна воля, їхнє вміння переносити терпіння, їх безупинна праця поклали сильні основи під канадійський добробут і поступ, на славу українського народу. Честь і слава українським піонеркам! Хай їх хоробрі діла живуть від покоління до покоління, і хай їх дух дасть надхнення наслідникам до подібних великих діл!

Українським піонеркам Канади

З нагоди святкування українською громадою в Канаді 60-ліття поселення перших українців на канадійській землі — Світова Федерація Українських Жіночих Організацій висказує слова пошани й признання тим українським жінкам, які враз з своїми чоловіками пробивали перші стежки українській культурі на канадійській землі.

Тим, які своїми трудами помагали ставити підвалини нашим святиням, нашим культурним й освітнім установам, на яких так буйно розвинулося сьогоднішнє українське національне життя в Канаді.

Але в першу чергу складаємо поклін тим матерям-піонеркам, які вміли передати своїм дітям, внукам, правнукам той найбільший скарб, який привезли з собою з Рідних Земель на чужину, у далекий світ — любов до рідного слова, любов і шану до рідного обряду і церкви, любов до українських звичаїв й освяченої довгими віками культури й традиції.

За ці великі заслуги української матері-піонерки — СФУЖО від імени об'єднаних у ній українських жіночих організацій цілого світу висловлює їй своє признання й бажання прожити ще багато щасливих літ. Тих, що сповнили гідно свій обов'язок, а відійшли вже від нас — згадуємо вдячним, добрим, тихим словом.

Олена Кисілевська, голова СФУЖО.

З ЖИТТЯ НАШИХ ПІОНЕРОК

Ксеня Колтун

Пані О. Стебницька, голова Центральної Управи Організації Українок Канади ім. О. Басарабової, поїхала спеціяльно до Ґонор, Ман., щоб відвідати там п. Ксеню Колтун, одну з наших піонерок (її світлина на обгортці). Понижче подаємо деякі дані з життя цієї українки-піонерки.

***

Ксеня Колтун роджена 84 роки тому в селі Чішках, золочівського повіту на Зах. Україні. Приїхала до Канади 1903 року з 14-літним сином до свого чоловіка, який вже три роки перебував у Канаді.

Заїхала відразу на фарму, на якій живе й досі з невісткою і внукою. Початки, як і всіх піонерів, були важкі. Щоб допомогти якось вдержатися при житті, п. Колтун найнялась у сусіда-фармера на роботу. За її щиру працю той фармер дав їй двоє телят і кілька курок на нову господарку. Його згадує з вдячністю п. Колтун до сьогодні, бо з подарованих телят вона не тільки діждалась добрих коров, але від них пізніше вивелася дуже добра худоба.

І так поволі Колтуни почали господарити. Ксеня Колтунова працювала на фармі нарівні з чоловіком (модерної машинерії ще тоді не було і треба було виконувати всю працю руками).

Поза хатньою й господарською працею п. Колтун брала активну участь в церковному житті. Довгий час була сестрицею при місцевій гр.-кат. церкві. Вона рівно ж інтересувалася громадськими справами і ніколи не відмовлялася від пожертв на народні цілі.

Підчас депресії в 1930-их роках помагала багато безробітним, яких часто-густо нагодувала й ніколи не випустила з хати з порожніми руками.

П. Колтун почуває себе ще зовсім здоровою,

Ксеня Колтун з правнуками

сама виконує ще всю хатню працю. Ніколи за свого життя не була в лікаря — і в адвоката, з чого, розуміється, дуже горда.

Дочекалася троє внуків (всі вони беруть живу участь в українському організованому житті, а невістка, п. Руда, є активною членкою ОУК у Ст. Бонифас), четверо правнуків — і 103 похресників.

До сьогодні п. Колтун заховує всі українські звичаї та традиції. Хоч вдоволена з Канади, але про рідний край не забула — завжди згадує його з тугою.

Не менш цікаву історію подав нам п. О. Сокіл з Геффордy, Саск., про 91-річну бабуню своєї жінки, п. Теодору Валіґурську.

⁂

П. Т. Валіґурська роджена 1860 року в селі Нісник, повіт Сокаль, Зах. Україна.

Теодора Валіґурська

Приїхала до Канади з чоловіком 1912 року до своєї молодшої дочки і зятя п-ва Николи й Анни Сенькусь в околиці Геффорду.

По році перебування в дітей, Валіґурські рішили перейти на власну господарку. Взяли "гомстед", п. Сенькусь поміг їм побудуватись, дав їм бики, потрібне знаряддя до господарства — і так вони почали на старші літа фармерувати. Не було то легко, бо обоїм вже було поверх 50 років та вони не падали на дусі. Обоє були дуже працьовиті, поборювали всякі початкові невдачі і внедовзі доробилися, маючи все, що їм було потрібне до життя.

По 10-ьох роках трапилася в тій околиці велика пожежа, яка знищила Валіґурським ввесь їх доробок. Згоріли всі будинки з хатою і всіми речами, які вони придбали за той час. Худоба деяка повтікала, а деяка згоріла в огні. Лишилося їм два коні, які п. Валіґурська вспіла відв'язати, і дві корови, що паслися подальше від огню на фармі. Покійний чоловік п. Валіґурської гасив огонь на фармі, а як вернувся до дому, то вже його не застав — все згоріло в огні.

Довідавшись про той нещасливий випадок, п-во Сенькусі зараз приїхали до своїх батьків. Вони бідні сиділи на горбку коло згарищ та гірко плакали.

По тім нещастю Валіґурські знов у відбудувались та почали наново дороблятись, тільки тут стрінуло п. Валіґурську нове горе — в 1930 році помер її чоловік.

По похороні мужа пішла вона жити до п-ва Сенькусів у Редбері, Саск., де живе й досі. Помимо свого поважного віку почуває себе ще добре, не хворіє та дещо працює з власної охоти. Дочекалася 8 внуків і 22 правнуків.

Інформації про життя третьої нашої піонерки п. Марії Гладкої завдячуємо секретарці Центральної Управи ОУК, п. Є. Ситник, яка відвідала п. Гладку у Вінніпеґу.

⁂

Пані Марія Гладка це вже не фармерка, але міщанка. Їй було 35 років, як приїхала з чоловіком до Канади 1904 року. Осілася в місті Вінніпеґу і тут живе досі. Походить з містечка Лехнів, повіт Броди, рівнож із Західньої України.

У Вінніпеґу інтересується ввесь час громадським життям. Працювала довгі роки при церкві, а поверх 25 років при Жін. Т-ві Княгині Ольги. Вона й була основницею того Т-ва та його першою головою через три роки. Співала в церковнім хорі, брала участь у драматичних виставах, вела Дитячу Громаду. Завжди радо помагала матеріяльно, де й коли треба було. Нераз несла хрусти не мисками а баліями на різні підприємства. Донедавна

Марія Гладка

ще підчас тріскучого морозу (35-40 степ. нижче зера) можна було бачити її, як спішила на віча або народні свята.

Почувається ще добре. Ще читає, шиє і вишиває без окулярів. Українським життям далі інтересується та бажала б дожити часу, коли Україна стане вільною.

С. КОВБЕЛЬ

У шістьдесятьліття появи українських поселенців у Канаді

У цей ювілейний рік багато говориться і пишеться про ті перші піонерські часи. Не багато вже із тих поселенців осталося в живих, що могли би розказати про ті часи тяжких переживань на чужині між чужими, про ті піонерські гаразди, про ту непосильну боротьбу за існування серед непроходимих пустарів - лісів, у тих безконечних від віків не рушаних степах, у боротьбі з дикою природою, кліматом, та у невідомому чужому окруженні.

Оповідання оставщих ще при життю старців теперішня молодь слухає як казку, їй тяжко собі й повірити, що щось подібне могла людина пережити й не заломитися. Для неї життя у теперішній Канаді, країні незрівняного добробуту здобутому тою неймовірною працею, завзяттям, терпінням і посвятою батьків, не може інакше видаватись як казкою. Український поселенець - селянин, той гноблений, переслідуваний чужою владою, погорджуваний, непросвітний, безземельний хлібороб, знайшовся серед таких обставин лише завдяки своїм природним прикметам, а це сильній вірі в Божу поміч, сильній будові тіла, загартованого недостачами, завзяттю, терпеливості, ощадності, посвяті, любові до свого рідного та працьовитості. Це все зробило його витривалим, неподатливим всяким неймовірним труднощам.

Про це вже багато говориться і пишеться у цей ювілейний рік і ми не маємо на меті до цього ще додавати. Щоб створити дійсну картину минулого нашого побуту у цій прибраній вітчині, то немислимо все обняти в одній короткій статті хочби і в коротких словах.

Нашою ціллю є звернути увагу загалу на одну загально відому річ, яка ще мало або і зовсім не порушувана у програмах цього ювілейного свята "Піонерів". Ще так мало звернено уваги на другу частину, яка безперечно виказала може найбільше тої терпеливости, старання і посвяти тоді, коли творилося те піонерське життя.

Це жінка-піонерка.

Першою необхідною проблемою поселенця було збудувати захист від негоди, зимна та вітрів для себе і малих діточок серед пустині на власній дарованій землі. Родина приїхала без засобів та спинилася там, де показали їй її майбутнє господарство. Майно своє все принесли в мішку, а що було з більшого то привіз підводою від останньої залізничої станції кілька чи кільканадцять миль хтось із давніших поселенців-чужинців. А що не було чим платити за підводу, чоловік згодився відробити. Що ще осталося грошей з подорожі, то треба було купити харчів на якийсь час у послідньому місточку при залізниці.

Чоловік змушений був покинути родину і піти відробляти довг за підводу, та й заробити дещо на будуче, щоб діти і жінка не терпіли голоду. Чи ж можна собі уявити ту хвилину розлуки серед пустині, де підвода зробила перший слід корчами та болотами до місця їхньої будучої оселі?.... Чоловік зажурився тяжко та жінка не злякалась, хоч серце розривалося. Свої жалі вона вже переплакала дорогою. Вона, щоб не тривожити чоловіка ще більше, здавила на силу жаль і сльози, і виправляючи чоловіка, піддержувала його на духу ласкавим усміхом і словами: "Іди, нами не журися, ми не самі тут, Бог є над нами. Здоров повертайся, а тим часом я візьмусь до будови палати. Руки у мене здорові і якось Бог поможе".

Чоловік через місяць повернув до родини і застав вже готову збудовану землянку з накопаних дернюг, вкриту гиляками наношеними з недалекого осикового гаю та пошиту висушеною травою, що росла буйно аж по пояс.

На дворі виліплено з глини піч. В хаті на лежанці вистеленій пахучою травою сплять безжурно діточки, а жінка витягла з печі білий як сонце, легко зарум'янений хліб, занесла в хату, накрила від мух, а сама пішла на город докінчувати грядки, садити всячину, привезену у вузликах з краю. Город скопала на місці, де викопала дернюги на будову хатини.

Чоловік вертаючи вже здалека побачив те все й аж за голову взявся. Це ж його будуча оселя, в якій може прийдеться й вік звікувати, дітей виростити. Жінка врадувана побігла назустріч, зняла чоловікові мішок з плечей із всяким добром, бо він утомлений далекою дорогою, може і голодний, та повела в хату, остерігаючи щоб не гомонів, бо діти сплять.

Оце картина дійсна, хоч бліда, бо виразити словами ті дійсні почування ніхто не в силі. Це жінка-героїня, подруга поселенця, мати діток, із котрих має вирости будучність і слава ново-поселеного, бідного та гідного українського племени на цих непроходимих пустарях вільної, надійної Канади, яка у недалекій будучності зазначиться на карті світу як найбільша, найбагатша країна світу своїми шпихлірами золотої пшениці, своїми земними копалинами, своїми незрівняними сітками залізних та мощених шляхів, по яких будуть колись бушувати не стада буйволів, а тисячі машин-самоходів.

Ця жінка-піонерка подбає, щоб ті діти, що сплять, стали колись гідними синами народу і гідними громадянами цієї Богом благословенної Канади, щоб колись могли взяти участь у громадському житті, участь в управі майбутніх індустріяльних та торговельних підприємств, участь у розквіті знання і науки, а коли ця прибрана вітчина знайдеться у небезпеці, стати громадно в її обороні. Українська мати-героїня не буде плакати, виряжаючи синів на поле бою.

А ти, чоловіче, покищо не гомони, хай діти сплять.

Мати вже подбає, щоб її діти колись не загубились у цій мішанині різних народів і племен,

ВАСИЛЬ СТЕФАНИК

Камінний хрест

(УРИВОК)

II

Гостей у Івана повна хата, ґазди й ґаздині. Іван спродав все, що мав. Сини з жінкою наважилися до Канади, а старий мусів вкінці уступити.

Спросив Іван ціле село.

Стояв перед гостями, тримав порцію горілки у правій руці і, видко, каменів, бо слова не годен був заговорити.

— Дєкую вам файно, ґазди і ґаздині, шос-те ні мали за ґазду, а мою за ґаздиню...

Не договорював і не пив до нікого, лиш тупо глядів наперед себе й хитав головою, якби молитву говорив і на кожде її слово головою потакував.

То як часом якась долішня хвиля викарбутить великий камінь з води і покладе його на беріг, то той камінь стоїть на березі тяжкий і бездушний. Сонце лупає з нього черепочки давнього намулу і малює по нім маленькі, фосфоричні звізди. Блимає той камінь мертвими блисками, відбитими від сходу і заходу сонця, і кам'яними очима своїми глядить на живу воду і сумує, що не гнітить його тягар води, як гнітив його від віків. Глядить з берега на воду, як на утрачене щастя.

Отак Іван дивився на людей, як той камінь на воду. Потряс сивим волоссям, як гривою кованою з ниток сталевих, і договорював:

— Та дєкую вам красно, та най вам Бог даст, що собі в Него жєдаєте. Дай вам Боже здоров'є, діду Міхайле...

Подав Михайлові порцію і цілувалися в руки.

— Куме Іване, дай вам Боже прожити ще на цім світі та най Господь милосердний щасливо запровадить вас на місце та й допоможе ласков своєв наново ґаздов стати!

— Коби Бог позволив... Ґазди, а проше, а досєгніт же... Гадав-єм, шо вас за стів пообсажаю, як прийдете на весілє синове, але инакше зробилоси. То вже таке, шо за шо наші діти та й тати не знали, то ми мусимо знати. Господня воля! А законтентуйте ж си, ґазди, та й вібачєйте за решту.

Взяв порцію горілки та й підійшов д жінкам, що сиділи на другім кінці стола від постелі.

— Тимофіхо, кумо, я хочу до вас напитиси. Див'юси на вас та й ми, як якис казав, молоді літа нагадуютси. Де, де, де-е! Ото-сте були хлоп'єнна дівка, годна-сте були! То-сми з вами неодну нічку збавив, то-сте в данци ходили, як сновавка — так рівно! Ба, де, кумо, тоті роки наші! Ану-ко пережийте та й вібачєйте, шо-м на старість данец нагадав. А проше...

Глянув на свою стару, що плакала межи жінками і виймив із пазухи хустину.

— Стара, ня, на-ко тобі платину та файно обітриси, аби я тут ніяких плачів не видів! Гостий собі пилнуй, а плакати ще маєш доста чєсу, ще так си наплачеш, шо очи ти вітечут.

Відійшов до ґаздів і крутив головою.

— Шос бим сказав, та най мовчу, най шіную образи в хаті і вас яко ґрешних. Але рівно не дай Боже нікому доброму на жіночий розум перейти! Аді, видите, як плаче, та на кого, на мене? На мене, ґаздине моя? То я тебе вікорінував на старість із твої хати? Мовчи, не хлипай, бо ти сиві кіски зараз обмичу та й підеш у ту Гамерику, як жидівка.

— Куме Іване, а лишіт же ви собі жінку, таже вона вам не воріг та й дітем своїм не воріг, та й єї банно за родом та й за своїм селом.

— Тимофіхо, як не знаєте, то не говоріт ані дзелень! То єї банно, а я туда з віскоком іду?!

Заскреготав зубами, як жорнами, погрозив жінці кулаком, як довбнею, і бився в груди.

— Озміт та вгатіт ми сокиру отут у печінки, та може той жовчь трісне, бо не вітримаю! Людє, такий туск, такий туск, шо ни памнєтаю, шо си зо мнов робит!

III

— А проше, ґазди, а озміт же без царамонії та будьте вібачні, бо ми вже подорожні. Та й мині старому не дивуйтеси, шо трохи втираю на жінку, але то не за дурно, ой, не за дурно. Цего би ніколи не було, якби не вона з синами. Сини, уважєєте, письменні, та як дістали якес письмо до рук, як дістали якусь напу, та як підійшли під стару, та й пилили ні, пилили, аж перерубали. Два роки нічо в хаті не говорилоси, лиш Канада тай Канада. А як ні дотиснули, як-єм видів, шо однаково ні мут отут на старість гризти, як не піду, та й єм продав все шо до крішки. Сини не хотє бути наймитами після мої голови та й кажут: "Ти — наш тато, та й заведи нас до землі та дай нам хліба,

---

а остались вірними також і свому поневоленому народові й Україні. Вони не пропадуть, бо мати рідна все знайде час, щоб вщепити в молоді душі ту любов, вона научить їх любити свою рідну мову, научить гордитися нею. Вона научить їх любити своє рідне народнє мистецтво, любуватись рідною піснею, щоб колись могли вводити в подив чужинців. Мати на все знайде час.

Вона знає, що на це все будуть колись і школи, та вона не буде чекати, а сама буде старатись підготовити їх, як тільки зуміє і зможе.

Це жінка-піонерка, будівниця наших перших хиж, виховниця поколінь, які нині стають гордо перед світом і світ глядить на них із подивом та пошаною. А наша прибрана вітчина-Канада бачить і знає, кому у великій мірі завдячити ті здобутки на економічному та культурному полі, осягнені на протязі шістьдесяти років.

Згадаймо ж у наших святочних, ювілейних програмах українську жінку-героїню-мученицю й увінчаймо її пам'ять короною слави.

бо як нас розділиш, та й не буде з чим киватиси". Най їм Бог помагає їсти тот хліб, а мині однако гинути. Але, ґазди, а мині переломаному до ходів? Я зробок — ціле тіло мозиль, кости дрихлаві, шо заки їх рано зведеш до купи, то десіть раз йойкнеш!

— То вже, Іване, пропало, а ви собі туск до голови не припускайте. А може, як нам дорогу покажете, та й усі за вами підемо. За цим краєм не варт собі туск до серца брати! Ца земля не годна кілько карода здєржєти та й кількі біді вітримати. Мужик не годен, і вона не годна, обоє вже не годні. І саранчі нема і пшениці нема. А податки накипают: шо-с платив лева, то тепер п'єть, шо-с їв солонину, то тепер барабулю. Ой, ззолили нас, так нас ймили в руки, шо з тих рук ніхто нас не годен вірвати, хиба лиш гет іди. Але колис на ці земли буде покаяніє, бо нарід поріжеси! Не маєте ви за чим банувати!...

— Дєкую вам за це слово, але єго не приймаю. Певно, шо нарід поріжеси. А то ж Бог не гніваєси на таких, що землю на гиндель пускают? Тепер нікому не траба землі, лиш викслів та банків. Тепер молоді ґазди мудрі настали, такі фаєрмени, шо за землев не згоріли. А дивіт-ко си на ту стару скрипку, та пускати і єї на гиндель! Таже то дуплава верба, кини палцем, та й маком сєде! Та гадаєте, шо вона зайде на місце. От перевернеси дес в окіп та й пси розтєгнут, а нас поженут далі і подивитиси не дадут! Вітки таким дітем має Бог благословити? Стара, а суда ж!

Прийшла Іваниха, старенька і сухонька.

— Катерино, шо ти собі, небого, у свої голові гадаєш? Де ті покладу в могилу? Ци риба ті має ззісти? Та тут порєдні рибі нема шо на один зуб узєти! Аді!

І натягнув шкіру на жінчиній руці і показував людям.

— Лиш шкіра та кости. Куде цему, ґазди, йти з печи? Була-с порєдна ґаздиня, тєжко-с працувала, не гайнувала-с, але на старість у далеку дорогу вібрала-с си. Аді, видиш, де твоя дорога та й твоя Канада? Отам!

І показав їй через вікно могилу.

— Захотіла-с іти на цу Канаду, то підемо світами і розвієм оси на старість, як лист по поли. Бог знає, як з нами буде ... а я хочу з тобов перед цими нашими людьми віпрощєтиси. Так, як слюб-сми брали, та так хочу перед ними віпрощєтиси з тобов на смерть. Може тебе так кинут в море, шо я не буду видіти, а може мене кинут, шо ти не меш видіти, та прости ми, стара, шо-м ти нераз договорив, шо-м може ті коли скривдив, прости мині і перший раз, і другий раз, і третий раз.

Цілувалися. Стара впала Іванові на руки, а він казав:

— А то ті, небого, в далеку могилу везу...

Але тих слів вже ніхто не чув, бо від жіночого стола надбіг плач, як вітер, що з-поміжи гострих мечів повіяв і всі голови мужиків на груди похилив.

УКРАЇНЦІ ВІННІПЕҐУ ВІДДАЛИ ЧЕСТЬ УКРАЇНСЬКИМ ПІОНЕРАМ У КАНАДІ

В днях 7, 8 і 9 вересня український Вінніпеґ гідно вшанував пам'ять українських піонерів в Канаді. Святкування мали характер центрального свята тому, що Вінніпеґ — це столиця української Канади. Святкування відбулись заходами Комітету Українців Канади і випали доволі імпозантно.

У п'ятницю вечором відбулось відкриття культурно-мистецької виставки в Українському Національному Домі. Виставку відкрив президент Манітобського Університету д-р Джілсон в приявності сотень громадян. В суботу пополудні українці міста Вінніпеґу зібрались численно на площі колеґії св. Павла і під проводом відділу українських ветеранів помашерували під пам'ятник невідомого воїна, де ветерани зложили вінок в імені українців Канади. В поході взяли участь численні організації зо своїми прапорами з пластунами на чолі. Третину похідної колони творили члени УНО і Братніх Організацій, що йшли зо своїм прапором і з транспарентом з написом УНО. Підчас походу грала оркестра полку легкої піхоти з Вінніпеґу в мальовничих одностроях. З під пам'ятника колона перейшла до будинку парляменту. По боках трибуни при вході до парляменту уставлено прапори всіх організацій. На трибуні з'явився ґубернатор Манітоби дост. Мек-Віліямс і представник уряду Манітоби в окруженні президії Комітету Українців Канади. По промовах ґубернатор відкрив пропам'ятну таблицю поселення українців в Канаді в одному з коридорів парляменту. Яких 3,000 українців цим святочним актом віддали поклін тим, що поставили основи для існування й діяння українців в Канаді як могутньої національної групи.

Чи не найкращою, дуже зворушливою частиною, був святочний концерт в Плейгавзі в суботу вечером. Збірний хор українців міста Вінніпеґу під проводом пані Т. Кошиць та хор Спілки Української Молоді під проводом п. Ткача, співали пісні. Поетеса пані Говде з Міннесоти деклямувала частину своєї поеми, присвяченої українцям в Канаді під супровід мельодії старовинної пісні "Стає хмара зза лиману". Сольові точки виконали пані Ірина Туркевич-Мартинець (сопрано), панна Ірина Бубнюк (піяно) та пан В. Воробець (скрипка). В половині концерту на сцені зібрались провідники КУК. По коротких промовах на сцені з'явилась група українських піонерів з першого десятиліття поселення українців в Канаді. Їх вшановано почесними лентами, що символізували відзначення всіх перших українських поселенців в Канаді. В імені перших піонерів говорив п. Дзьобко. Він подякував всім за вшанування тих, що

уможливили теперішнє життя українцям як національній групі і зокрема візвав приявних шанувати рідну мову та релігію і українську національну гідність.

Третього дня, в неділю, СВС передала півгодинну радієву програму на цілу Канаду, присвячену українцям Канади і їх піонерам. Ввечорі відбувся бенкет, на якому виголосив довшу промову голова історичного Відділу Манітобського Університету проф. В. Л. Мортон, що привітав створення слов'янського відділу в університеті і його новойменованого професора Павла Юзика, де він буде викладати слов'янську історію. Далі проф. Мортон заявив, що будучність світу належить до слов'ян, але слов'яни мусять самі вирішити, чи вони схочуть бути вільним народом у вільному світі, чи рабами диктаторської і тоталітарної системи. Д. Лобай, член Екзекутиви КУК, сказав у своїй промові, що комуністи числять багато на слов'ян у цілому світі, а на українців у Канаді зокрема. Отець пралат В. Кушнір офіційно закінчив короткою промовою 3-денні святкування. Господарем бенкету був адвокат І. Соломон, посол до Манітобського Парляменту.

Після бенкету відбулось в приявності кількох сотень відвідувачів закриття виставки української культури з рефератом проф. Л. Білецького.

Професор Білецький у свойому рефераті вказав місце для української культури в Канаді. Канадійської культури як такої, покищо, немає, а є в Канаді національні культури різних народів, що розвиваються поруч себе. Рядом з культурою англо-саською, французькою, німецькою та іншими є місце для культури української і її майбутнього розвою в Канаді. Чи вона буде жити, чи може загине, це справа самих українців.

В святкуванні 60-ліття поселення українців в Канаді у Вінніпеґу взяло в цілому участь понад 7,000 людей, між якими жіноцтво творило поважний відсоток.

М. С.

БОГДАН ЛЕПКИЙ

В СВІТ ЗА ОЧІ

(УРИВОК)

"О Ти, Пречиста, Свята Божа Мати —
І Ти втікала з батьківської хати
І Ти страждала, пробита мечами,
Зглянься над нами.

На руках наших виросли мозолі
І серце наше з'їли люті болі,
А хліба, хліба не можем дістати.
Прости нам, Мати.

І Ти, Всевишній, що правиш над світом
І печалишся мушкою і цвітом
І пташкам стелиш на галузці ложе,
Прости нам, Боже.

Ти дикі дебри призначив звірині
І рибці дав Ти ріки, води сині;
А ми ідемо по світі шукати
Для себе хати..."

Піонерки

(Докінчення зі стор. 3)

Українські переселенці не везли з собою до Канади маєтків. Та привезли скарби цінніші за багатство, привезли те, що дістали в спадщині від своїх предків: віру батьків, стародавні обряди, добрі обичаї, гарні звичаї. Бідні, часто неграмотні хлібороби, привезли з собою прастару, прадідну, народню українську культуру.

І охоче, доброзичливо дарували її новій, малолюдній батьківщині. Віддали їй і свою силу, запопадливість, роботящість, любов до землі і вміння нею орудувати.

В цім змаганні, в боротьбі зі степом, з дикою природою, українська жінка піонерка стояла поруч із своїм чоловіком, давала рівний вклад в розбудову свойого господарства в розріст і добробут нової батьківщини. Давала навіть більше. Кажуть, що жінка "держить три угли хати" — і українська жінка-піонерка в Канаді держала їх міцно, чесно і гідно сповняла свої обов'язки.

Це ж вона вчила своїх дітей молитися Богу, шанувати старших, змалечку звикати до порядку, до праці, до обов'язку.

Це ж вона вчила дітей рідної мови, співала дітям рідні пісні, ще малим над колискою і старшим вже довгими зимовими вечорами.

Це вона — "як в старім краю" — на Різдво готовила святу вечерю, колядувала; на Великдень пекла високі паски з хрестами, виводила мистецькі візерунки на писанках.

Це ж вона розказувала дітям, що там за морями, звідки вона приїхала, є чарівна, рідна країна — Україна.

За це все належиться українській жінці, піонерці Канади шана і дяка; однаково чи вона бідна чи багата, чи приїхала перед 60-ти роками, півстоліття чи сорок літ тому!

За те, що обернула дикі степи в багату, урожайну землю, за те, що виховала дітей на чесних, вартісних громадян належиться вдячність і пошана від прибраної батьківщини — від Канади.

А від України любов і дяка, що за довгі роки свойого життя в далекому світі леліяла і голубила Її у свойому серцю як найдорожчий скарб — що не забула Її, рідну Матір — Україну!

ЛЕОНІД ПОЛТАВА

У Чужому, великому місті...

(З циклю "Творча молодь")

У Парижі, в 1947 році, вийшла невелика, чепурна книжка поезій "Волошки". В той час ще майже не існувало звичайного поштового зв'язку між Францією та окупованою Німеччиною й книжка не пробила собі дороги в країну, в якій тоді перебувала більшість творців українського мистецького слова і вся збірнота нової еміґрації. Так "Волошки" зацвіли на літературному обрії непомітно. Мали вони лише одну рецензію... в російському паризькому часописі "Русская мисль" та аж в 1950 році — коротку нотатку в "Українських Вістях" (Німеччина).

Проте, нову збірку читали українці у Франції — переважно селяни і робітники, ті, які не творять, але люблять і відчувають рідне мистецтво. Прочитане хвилювало, викликало спогади, нагадувало призабуті на чужині образи з Батьківщини, молоді роки... За це дарувалось (чи й не помічалось) і характерну для більшости початкуючих велемовність, і часом невдалі мовні звороти, збиті епітети чи й чужі, не-українські слова. Цікава книжка примушує цікавитися й ім'ям автора. На титульній сторінці воно назване — коротке, якесь молоде й незвичне: Діма.

Читаємо перший вірш, однойменний із книжкою:

Я купила волошки на вулиці
У чужому, великому місті...
І до серця вже згадками туляться
Їхні **сині тіла** ніжнолисті.

І словами, знайомо - привітними,
Щось говорять про поле, про жито...
Що не йти мені **стежками** рідними,
Що за дитинство назавжди прожито.

В той час справді скінчилося дитинство молодої поетеси, а молодість її яскраво позначається на поданому вірші не лише додатньо, а й від'ємно: в зацитованій поезії бачимо і неестетичні "сині тіла" волошок (авторка не зуміла опанувати образ), і надумане, кострубате "згадками туляться"; чуємо, як тне вухо наголос у слові "стежками"... трохи нижче зустрічаємо дитинно - філософський висновок:

Я скоро буду вже стара,
Я скоро буду сива... —

а ще нижче — пряме заперечення цим словам:

То неправда, то вчора здавалося,
А життя лиш тепер починається!

Воно було тяжким і є тяжким. Київ — рідне місто, але місто неволі. Париж — місто волі, велике й цікаве — але чуже місто; символ чужини. Тратяться поняття часу і простору; маси людей живуть грошем; людське життя обертається навколо фабричного гудка: тяжкі будні хочуть змашинізувати душу. Молода поетеса у "чужому, великому місті" відчуває, як до неймовірної висоти зро-

Діма

стає любов до Батьківщини. Це вона, Україна — звільнена, майбутнє, завтрішнє — духовий оборонець і сопутниця своєї талановитої доньки.

Герой "Волошок" — саме така людина. Вона молода, бадьора, тісно злучена з природою — запорукою духової чесности:

...Іти полями, бачити,
Що все просте, ясне,
Дивуючись, неначе ти
Із полем — щось одне...

Але це не старий, хуторянсько - альбомний зв'язок. Нова молода українська людина любить і місто за його неспокій "за бадьорий клекіт життя ("Місту"). В нім — ритм нового часу. А те, що місто, як і наш час, "чуже, похмуре" — не викликає зневіри, навпаки: викликає бажання змагатися за краще, утвердити себе; жити, кохати і працювати лишень для тимчасово далекої Батьківщини. Звідти росте оптимізм лірики "Волошок", звідти росте й бажання не почувати себе самотньою:

Хочеш — будемо друзі,
І в далекі світи,
Чи веселі, чи в тузі,
Будем разом іти...

І по зустрічі:

Нестало в серці тихого спокою,
А в небі зорі стали золотіш...

А ось образ подруги:

Ми з тобою по - дивному схожі,
В нас одні і думки, і турботи,
Ти так само лякаєш прохожих,
Їм в обличчя цитуючи Гьоте!..

Чиїсь, людські діти йдуть до школи. Молода поетеса відчуває людяну радість: це ж вони ростуть наперекір лихій добі, — радість має голубами в її душі:

Знаю: Зараз випущу, замають
Аж під хмари, ясно - голубі;
Про веселий ранок заспівають
Мого серця білі голуби.
("Веселий ранок")

І все це — через призму любови, не тільки інтимної, своєї, а й громадської:

Я люблю Україну.

Якось прилинув довгожданий вітер уночі зі сходу, приніс євшан - зіллєві пахощі Рідно Краю:

Тому яснішть в мене очі,
І, повна щастя та добра,
Я невимовно жити хочу,
Почувши вітер з-за Дніпра!

Така, в основному, тематика "Волошок". Вже в цій, першій збірці авторка виявила ліричний талант високого тону (половинно ще в потенції), повне опанування складної поетичної техніки та, на жаль, впарі з тим і ще досить бідний мовний вантаж (справи не рятують кілька перекладів з англійського). Ліричне світосприймання обумовило і вибір технічно - інструментальних засобів. Ось одна з численних мініятюр, що є найкращим в книжці:

Це тому, що ти вернувся —
Лист поживклий, кучерявий,
Лист осінній посміхнувся
По - весняному ласкаво.

(Посміхаюсь я йому...
Ти приїхав — це тому...)

Це тому, що ти приїхав
І говориш знов зі мною,
Стала осінь ніжно - тиха,
Стала осінь золотою.

(Листя золотом спада.
Ти приїхав — я рада).

Любовна лірика, якій від закінчення війни так мало приділялося уваги, займає краще місце в творчості Діми. Чимось народно - тичинівським віє від стрічок:

Грай!.. Я стану за дверима,
Тихо, непомітно...
Ритм і рима, ритм і рима,
Чисто і блакитно...
Я заплачу за дверима
Птахом у морозі. —

Тим часом залишимо збірку. Перед нами кілька нових поезій Діми, опублікованих в журналах та газетах за 1949 - 50 рр. Газета — мало придатний ґрунт для ліричних поезій. Та з'являються в творчості Діми нові нотки: громадської лірики. Вони настільки цікаві, настільки ж і небезпечні. На цю тему краще б говорити літературному критику. Нас в даному випадку більше цікавить форма.

О, земле українська, неозора,
Чи ж ти не чарівниця?!.
Кому хоч раз дано пізнать твої простори,
З джерел твоїх води напиться, —

То і далека чужина
Любов до тебе не поборе,
Бо чи ж спроможні руки хворі,
Гартовану зігнути крицю!
(з "Брати")

Інший уривок, з "Етюду" ("У. С." 1950 р.):

Напроти в будинку — знаю:
Дні тихі та голубі.
І дивно, чому ж не бажаю
Такого життя й собі? —

Я інше життя уявити не в змозі,
Як те, що в борні і тривозі!

Бачимо, що авторка "Волошок" і далі працює над формою вірша, виробляючи свою ритміку і строфіку. В цім, на нашу гадку, перше значне творче досягнення Діми. Поволі зникає початківська багатословність, глибшають думки, овіяні тим же, первісним хвилюванням:

На смерть Н.

Прощай, дорогий наш земляче,
Сьогодні ти більше не з нами...
Закапали сльози гарячі,
Як мовили: "Вічная пам'ять".

Пішов ти. Остання дорога...
Пішов, і спокійний, і тихий,
В країну єдиного Бога,
Без сліз і страждання, і лиха...

А може сьогодні між нами
(Того не пізнати нікому)
Теж кажеш ти: "Вічная пам'ять
Всьому, що лишив я, земному".

Окремо коротко скажемо про перші — і як на перші то вдалі — спроби поетеси в ділянці поезії для дітей. В ній помітні ті ж характерні риси, що й у творчості "для дорослих": емоційність і своєрідна ритмічно - строфічна будова вірша:

Мерзнуть руки, мерзнуть ноги,
На вікні — ялин гілки.
Замело усі дороги,
Всі стежки. —

Бо сьогодні ходить - бродить,
Повен люті і погроз,
Дня зимового господар —
Дід Мороз.

(Закінчення на стор. 22)

Д-р ЛЕОНІД БІЛЕЦЬКИЙ

Українське весілля

(Продовження)

У МОЛОДОЇ

У молодої в той час прибираються: готується зустріч молодого коло воріт в хаті.

Молодий у молодої. Коли весільний поїзд молодого підходить до воріт молодої, застає ворота зачиненими. По обидва боки воріт збирається багато молоді, переважно парубків з весільного поїзду молодого й молодої, і приступають до переговорів. Зпочатку представники молодого прохають, щоб їх впустили в подвір'я — ті не згоджуються. Тоді буцім то заводять бійку й починають наступати на ворога силою. Численна кількість молоді молодої, озброєна палицями, до цього не допускає; у деяких місцях України з подвір'я молодої навіть стріляють з ненабитих рушниць, чим роблять сильний опір; після цього представники молодого знов закликають до мирних переговорів. У той час у хаті молодої тривога. Відчувається наближення молодого. І пісня, яку дружки співають, змальовує цю тривогу молодої: вона просить матір, а в пізніших піснях батька, сховати її за гори кам'яні, обсадити її перебування вишнями, черешнями, хрещатим барвінком:

Ой, батеньку, сивий голубоньку!
Ой піди ж ти на сіроньку,
Подивися у дібровоньку:
А чи шумить та дібровонька,
А чи йде мій розмай - коса,
Із личенька загуби - краса.

Дочко моя, білозірочко!
Ой ходив я на ту гіроньку
І дивився у дібровоньку:
Шумить - гуде та дібровонька,
Іде, іде твій розмай - коса,
Із личенька загуби - краса.

Або:

Ой ізза гори стовпом димок,
То ж не димок — то з коней пар!
Там королевич конем грає,
Під царський двір під'їжджає,
Хоче царя звоювати
І царівну собі взяти.

Ой ізза гори стовпом димок;
То ж не димок — то з коней пар!
Там Іван конем грає,
Під шостий двір під'їжджає,
Хоче тестя звоювати,
А Марусю собі взяти.

Або:

Повіває вітер на горі,
Прийшов молодий з війни;
Ой где стане — земля стоне,
Куди гляне — трава в'яне;
А каже Львув розбивати,
Королеву добувати.
Ой молодий ти небоже,
Най ті Господь допоможе,
Королева ті не рувна.

Коли переговори скінчаться, відчиняються ворота і на подвір'я входить молодий, за ним бояри, музики, рідня, вся весільна дружина й нарешті виїжджає віз. Дружки в той час співають такі пісні:

Гукнули бояре на дворі, —
— Сховай, мене, моя нене, в коморі.
— Не поможе, моя доню, комора,
Обступили боярчики докола.

Або:

Просила Марусенька
Свого татусенька:
— Татунечку, мій любий,
Запирай вороточка,
Не пусти Івасенька.
— Дитинонько моя люба.
Як го не пустити,
Коли він сі просить,
Коли він сі стелить
Хмелем коло двору,
Барвінком коло столу,
Соколом за столом.

Або:

Одсунь, Марусу, віконце,
Та подивися на сонце, —
Чи високо сонечко на небі,
Чи багато боярів на землі,
Чи хорош Івашко на коні?
— Та хороший, матінко, кращий всіх,
Ізняв шапочку швидче всіх,
І поклонився нижче всіх,
Ой одсуну ж я віконце, —
Стоїть Івашко, як сонце,
Коничок припав росою,
Сам він молодий красою.

Мати молодої. В цю хвилину виходить мати молодої, над нею тримають вивернутого кожуха, а вона, взявши з собою вівса, виходить із хати на зустріч молодому й чекає його біля столу, на якому лежить хліб і сіль. Молодий підходить до столу, де мати кропить його свяченою водою й подає йому горнятко з вівсом і водою. Потім вона бере від свашки горілку й угощає зятя й усю його дружину, після чого просить їх увійти до хати. Ті підходять до порога й чекають, поки скінчиться церемонія.

(Далі буде)

ВЕСНЯНИЙ ПРОМІНЬ

НАШИМ ДІТЯМ

Дорогі Діточки!

І якже ж скоро проминули вакації — правда? От і вже треба йти до школи й далі вчитись.

Вам то може й не подобається, але ви мудренькі і знаєте, що без науки не можна в світі жити. Без науки ніхто нічого не варта, без науки ми як сліпі, темні люди, що не знають куди йти й що робити.

Тому то вчіться пильненько, любі діти. Вчіться в англійській школі, вчіться також гарно в українській школі. Не забувайте ніколи, що ви є українські діти і тому вам треба вміти читати і писати по-українськи.

Вам треба знати також про славне минуле своїх батьків, про країну, звідки вони походять, тобто історію і ґеоґрафію України. Рівнож треба знати дещо про українське письменство, про наших заслужених людей, які писаним словом багато прислужились свому народові, про Шевченка, Франка, Лесю Українку й інших.

Отже не забудьте діточки зі шкільним роком вчитись пильно. Вчіться чужого і свого. Пам'ятайте слова нашого пророка ґенія Шевченка, який писав:

"І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь,
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають."

Ваша редакторка

★

Юрчиків сон

Юрчик прийшов домів — перший раз із української школи. Прийшов — кинув книжку на стіл та почав сам перед собою нарікати — бо якраз нікого більше не було дома — батьки пішли до роботи.

— От тобі й на! — думав Юрчик — доволі було однієї школи, а тут ще й до другої посилають. І де ж я можу так вчитися! От мої товариші пішли тепер гратись м'ячем, а я мушу ще й тепер сидіти та писати ще одно завдання. І навіщо воно мені здалося! Читати і писати по-українськи вмію — більше мені і не треба.

Довго-довго так лютував Юрчик, а вкінці таки відкрив книжку та сів за стіл, щоб писати завдання. Сів та почав відписувати із книжки, так, як казав пан учитель: "Володимир Великий охристив Україну..."

Писав Юрчик, та гнів його таки не минав. А від того букви були такі криві та погані, а над ними ще й зробилася велика пляма від чорнила. Хотів Юрчик її змазати — та трохи картки всієї не подер. — "Оттака-то й робота! — думав він. Ні, вже більше так мучитися не буду! Скажу батькові, що досить мені однієї школи!" — і позіхнув широко та за хвилю почав дрімати, сперши голову та руки на стіл. І вже в півсні ще таки повтаряв: "— І не піду, і не буду, і досить мені вже з одною школою мороки! . . .

І приснився Юрчикові дивний сон: Побачив він своє рідне село, таке, як мати йому недавно показувала на світлині. Білі хати, дерева, клуні, обороги. . . І ось бачить Юрчик — а до одної клуні сходяться хлопці та дівчатка — такі самі, як він. Тільки не разом, не гуртом, а одинцем, без співу, без гамору, неначе крадьком, немов когось бояться. . А в клуні за дверми стоїть один хлопчина та пильно глядить крізь щілину між дошками дверей. І коли хтось підходить — хлопчина цей відчиняє двері, та так лиш трішки — лиш маленьку щілинку робить, і туди той знадвору проховзується в середину. І так одно за одним — чи не з десяток їх зібралося. А клуня вся повна сі-

на, лиш по середині прохід, та на горі, під самим дахом трохи місця. І туди діти драбиною всі вилазять та всі збираються біля діри в стрісі — де трохи ясніше. Збираються — та щось шепочуть поміж собою. Юрчик чув добре, що говорили вони щось про науку. Та що вони говорили, Юрчик ніяк не міг розібрати — бо говорили вони дуже тихесенько — отак, як вітер листячком шелестить. І видно було, що всі на когось ждали, бо все нетерпеливо заглядали крізь діру в стрісі. Та наразі надбіг ще один хлопчина. Видно, що спішився та що був дуже схвильований. Ввійшов до клуні та почав щось живо розказувати тому, що при дверях. І тоді Юрчик лиш почув: "Нашого учителя взяли! Я сам бачив, як вели його енкаведисти! Зі зв'язаними руками... Я дав вже знати кущевому... Може ще наші зроблять напад та його врятують. Я зараз там іду — і так вже хіба сьогодні науки не буде!

А тоді той другий — мабуть старший між хлопцями — взяв його за руку та повів вгору на сіно. Всі гляділи на нього допитливо, а він почав говорити: "Друзі, якраз Михась приніс вістку, що нашого учителя — Голубого большевики ув'язнили. Та нехай вони не думають, що коли в нас не стане учителя в нашій рідній — в правдивій українській школі — ми перестанемо учитися! Ще ніхто в цілому селі не знає, де ми сходимося на науку, бо ж ми всі добре вміємо держати тайну. А наш учитель, хоч ув'язнений, нас напевно не зрадить. Я знаю, де захована наша книжка. Тож сьогодні будемо вчитися самі, та будемо вчитися так пильно, як би наш учитель був із нами. Ти, Івасю, станеш на стійці при дверях, а ти, Степане, гляди крізь діру в стрісі".

Обидва хлопці зараз же виконали наказ цього старшого. А тоді він видобув із сіна маленьку книжечку, а Юрчик зі здивуванням прочитав на ній наголовок: "Історія України" — Видання Української Повстанської Армії.

І хлопці та дівчата всі похилили головки над цією книжкою, а старший казав одній із дівчаток читати. І Юрчик почув, як вона півголосом читала; "Володимир Великий охристив всю Україну"... І дальше, і дальше, та так пливко, так рівненько, так виразно... Потім другий читав, а опісля змінили стійкових, щоб і ті послухали. А потім одно за одним розказували, про що читали, переповідали, що читали давніше...

А в очах у них світилися вогники, коли розказували, як то колись Україна була славна та могутня, як прийняла правдиву віру Христову...

Та наразі стійковий біля діри порушився неспокійно: — "Трьох енкаведистів іде в напрямі нашої клуні — шепнув він.

Старший чимдуж вхопив книжку та сховав її собі за пазуху.

— Хтось один проведе всіх крізь діру в стрісі на оборіг, а звідтіля скачіть в городи — та розбігайтеся. Я лишуся, щоб вдержати большевиків, поки ви пролізете".

— Ні, Васильку! Це моя клуня — і я лишуся. Мені ж можна бути в моїй клуні, може і не догадаються — а ти мусиш провадити всіх — і книжку сховати".

Старший завагався та сказав: "Добре"! І всі за ним почали просуватися діркою в стрісі. Дівчинка сіла біля дверей та виймила платок, ніби хотіла вишивати. В цю хвилю большевики почали стукати в двері клуні своїми чоботиськами. Дівчинка не відкривала, бо ще чула, як шелестіло сіно — її подруги та друзі ще не всі були на оборозі.

Та вкінці — большевики розбили двері та мов дика буря вскочили у клуню.

— А, це тут упівська школа! — крикнув їх старший. І просто до дівчинки, це тут у тебе петлюрівська школа!"

Дівчинка відповіла неначе спокійно: — Не знаю. А що це таке?

Не знаєш? От я тобі покажу, що знаєш! Добре вже наші слідили вас! Вже вашого учителя забрали, і вас всіх ще половимо! Кажи — де ваша школа?!

— Не знаю! — відповіла ще раз дівчинка.

Не знаєш? То ходи з нами! Ми вже таке зробимо, що все розкажеш! — і вхопив дівчинку за плечі та попхав поперед себе. Вона злякалася, стрепенулася. Та рівночасно по личку пробігла радісна усмішка: в клуні було тихо, як маком сіяв... Всі хлопці та дівчата були врятовані... Спокійно пішла перед енкаведистами...

Юрчик прокинувся та добру хвилю не знав, де це він. І тільки поплямлена сторінка у зшитку перед ним на столі — пригадала йому, що це все лиш сон. Юрчик із соромом видер цю нещасливу сторінку та знов почав писати, та вже так рівненько, гладко, чисто...

І від того дня ходив пильно до української школи, хоч нераз дуже хотілося йому піти гратися з товаришами. Та тоді він пригадував собі, що всетаки йому ще не так важко вчитися, як цим дітям на нашій рідній землі...

Леся Храплива

РІДНИЙ КРАЙ і МОВА

"Ти в мене українка",
Матуся говорила,
"Вчись говорити дзвінко,
Солодко, звучно, мило!

Учися говорити
Співучим, рідним словом,
Умій його любити,
Воно ж таке . . . чудове!"

Солодке рідне слово!
Я його кохаю!
Сестричок голос милий
І шелест трав шовковий.

Що гарна Україна
Учила теж матуся,
А я — її дитина.
Я дуже тим горджуся.

Високі має гори,
Багатоводні ріки,
Врожайну землю, море,
В надрах скарби великі.

Тому захланний ворог
Прогнав нас з краю-раю.
Його відбити скоро
Ми ціль найвищу маєм.

Ми дякуєм Канаді,
Що нас до себе взяла.
Її народній владі
Хай буде честь і хвала.

В Канаді вільно жити
Усім по своїй волі
І вільно всім учитись
У своїй рідній школі.

Гей братчики, сестрички,
Спішім у Рідну Школу!
Вивчаймо наші звички —
Таночки, співи, мову!

Е. Стахова.

Розмова бабусі-піонерки з внучкою

Серед широких урожайних піль розложилася багата фарма з городом, квітником та господарськими будинками. Обсаджена деревами притягала око, бо багатство єдналось тут з порядком і красою. Всюди видно було дбайливе господарське око.

Ясне серпневе сонце розливало з синього неба рясне проміння, від чого все сіяло красою і радістю. Раділа фарма щебетом птиць, голосами звірят, голосними окликами дітей. Вони стрибали мов молоді зайчики. Це були дев'ятилітня дівчинка і молодший за неї хлопчик.

Вкінці очі дівчинки спочили на постаті бабусі, що сиділа схилена на лавці і наче потонула в задумі. Похилена постать і поморщене лице говорили про довге життя, а мозолисті руки про роки фармерської важкої праці.

"Чого це Ви так задумались бабусю?" — спитало дівча. "Гляньте, яке чудове нині сонце, яке ніжно синє небо серед сніжнобілих хмарок!"

"О, Я добре бачу і знаю це небо. Я дуже люблю його. Воно своєю красою нагадує мені небо в ріднім Краю. Але я задумалась, бо ті свята піонерів, що їх тепер справляють, пригадали мені часи, коли і ми приїхали до Канади."

"Чи піонери це ті, що перші сюди прибули?" — спитала дівчинка. "Так, це вони" — притакнула бабуся. "Тяжкі були тоді часи, цілком інакші як тепер."

"Розкажіть бабусю, як це тоді було!" — в один голос закликали діти.

"Більше як 50 літ минає від того часу, а здається, що прибули ми сюди недавно, я з братом і ще дві родини.

Завезли нас в лісову пущу і ми мусіли самі давати собі раду. Не було ні доріг, ні мостів, ані жодної помочі. Комарі кусали немилосердно, в непроходимих лісах загрожували нам зуби вовків та ведмедів."

"І ви не боялися їх?" — зі страхом крикнули діти.

"Боялись, але що було робити, треба було бути обережним і завжди на все приготованим. Зразу зробили якусь буду-хату з поломаного галуззя та хворосту і трави, бо не мали ще сокири і палили ватру, щоби прогнати комарів.

Потім шукали міста, щоб купити сокиру, пилку та рискаль. Керувалися після сонця, дорогу значили як індіяни, щоб могти повернутися назад.

Поволи зачали зникати ліси і показувалися хати, дороги, мости. З непроглядних пущ в Манітобі, Саскачевані й Альберті ми постійною працею власних рук збудували зразкові господарства.

І зате цінять нас співгорожани Канади і от тепер з нагоди 60-ліття поселення перших українців у Канаді всюди відбуваються свята, щоб віддати честь і подяку тим першим піонерам, що стільки праці і труду вложили для розбудови прибраної батьківщини.

Так, дитинко, українці — це працьовитий і витривалий нарід, і ти будь горда, що належиш до нього і люби не тільки Канаду але й Україну, з якої твої предки приїхали".

"О, як я тішуся, що я маю бабусю-піонерку, яка помагала розбудувати Канаду, щоб нам було в ній краще жити" — відповіла дівчинка." І Україну буду любити і тепер ще більш охоче буду вчитись в "Рідній Школі" української мови, мови моїх батьків-піонерів".

Е. С.

ЕЛИС ҐРЮ ГЕЛЛ

Родина бобрів

(Продовження)

В цю мить другий бобрик висунув голову над водою. Вони пооглядалися обережно на всі боки й рішили чим скорше вибратися в дальшу дорогу.

Їм, правда, вдалося втекти від голодного койота, але скільки інших небезпек ще чекає на них.

Уважно оглядаючись пішли вони коло струмочка. Навіть про їжу забули. Аж над вечір найшовши безпечну нору в березі, до краю змучені, залізли туди:

"Ось сьогодні була у нас небезпечна пригода" — сказав Довгохвостий.

"Так, і я дуже перелякався" — відповів Плюскач.

"Перед нами ще дуже довга дорога. Думаю, що краще триматися річки" — сказав Довгохвостий.

"Так, та я дуже змучений — добраніч" — і поклавши лапки під мордочку, зразу заснув.

Бобри приглядалися обережно й рішили чим скорше вибратися в дальшу дорогу.

"Ох, перед нами ще довгий і небезпечний шлях. Думаю, що нам краще триматися річки" — сказав по довгій мовчанці Довгохвостий.

Та річка була ще дуже далеко. Бобрики мандрували день і ще день, без перерви. А тоді почали вже й непокоїтися, бо зауважили, що чим далі все менше стрічають слідів старих бобрів.

"Я змучився, сказав врешті Плюскач. Я не вірю, що ми доберемося до річки".

"Я теж змучився, але ми не сміємо затримуватися" — сказав Довгохвостий.

Вони дійшли до скалистого берега, де річка раптом оберталася вправо, і ніби зовсім зникала під скелею.

А вода плила надзвичайно швидко. Бобрики, не думаючи, вскочили у воду й за часок добралися до кінця підскельної дороги. І хоч як вони були змучені, всеж, коли побачили зелень по той бік скель, майже підскочили з радощів.

"Їжа, закричав врадувано Довгохвостий, — все, що хочеш. Зелене, свіже, смачне".

І забувши про втому, вони побігли чим скорше, голосно виявляючи своє вдоволення.

Малі обивателі болота здивовано споглядали на двох чужинців, які мчалися, нічого не зауважуючи по дорозі.

"Ах, як я тішуся, що ми сюди попали, сказав Довгохвостий, коли вже вспокоїв перший голод. Тут вже не так сумно, як там".

"Ні, тут здається повно різних звіряток. І, знаєш, дійсно приємно їх бачити, навіть коли вони не говорять з нами" — відповів Плюскач.

"Ходім трохи далі — сказав Довгохвостий, може зустрінемо когось, з ким зможемо порозмовляти".

Вони полізли обережно поміж лозою, аж врешті попали на витоптану доріжку.

"Я вже чуюся куди краще, сказав Плюскач. Я думаю, що ми все таки найдемо ще річку й наших рідних. Але мені хочеться знати, як далеко нам ще мандрувати".

"Чекай, відповів Довгохвостий. Я зараз дізнаюся, нехай тільки когось зустрінемо".

"О, глянь, що це там? — Дім ондатри"*).

Довгохвостий подивився на хатку ондатри й хвилину мовчав. Він згадав рідне озерце, хатку на острові, синю мряку і їх втечу від вогнем знищеної батьківщини.

"Але наш новий дім буде ще кращий — сказав він більш до себе як до свого друга. Ми перегриземо найкращі дерева, побудуємо гать, і будемо мати прекрасне озерце. А тоді вже збудуємо свій дім. Вірю, що він буде знову на малому острові".

"О, мій ні! — сказав скоро Плюскач. Мій буде коло самого берега, над ним буде лежати повалене дерево. А в дереві хтось зробить собі гніздечко".

Вони довго стояли на доріжці й думали про свої нові хатки.

А очерет зашелестів і Плюскач почав знову розмову.

"Цікаво де ондатра — сказав він. Чи й вона мусіла відійти, і так як і ми, залишити свою хату?"

"Ні, я не лишила своєї хати", — обізвався якийсь голос. Бобри обернулися. Між очеретом сиділа старенька ондатра.

"Пощо мені залишати свій дім? У цілому світі нема кращого місця над моє. Оці болота найгарніші в цілій околиці".

"Але я думав, що ви мусіли залишити свій дім через вогонь — вияснював Плюскач. Ви й не чули про вогонь?"

Переказала Леся

(Закінчення буде)

---

*) Ондатра — пижмак, по-англ. маскрет

Обов'язок кличе нас

Минув час ферій, літнього відпочинку, відвідин свояків, знайомих, поїздок у гарні мальовничі околиці країни.

Для шкільної молоді почався новий рік навчання, нормальної, постійної праці для здобуття знання. Рівночасно з наукою в публічній школі розпочинає наша молодь працю на пополудневих курсах української мови й українознавства — в своїй "Рідній Школі".

Кожна свідома українка - мати подбає напевно про те, щоб в час записати дітей до "Рідної Школи", щоб точно і пильно ходили вони на науку рідної мови. Справа виховання і навчання для неї не байдужа річ, це ж розходиться про її власних дітей, про їх і її добро.

Українка в Канаді має славу доброї, запопадливої господині, що дбає про лад і порядок у своїй хаті і свойому господарстві.

Чи ж менше запопадливости і дбайливости мала б вона проявляти там, де розходиться про виховання, про розвій духових цінностей і знання її рідних дітей, найдорожчих для неї істот.

Час проведений на навчанню дітей, на розмові з ними, на розказуванню бувальщини, казок, на співанню пісень — це не втрачений, не змарнований час. Це праця гідна і достойна, за яку належиться признання і пошана; це праця куди важніша і потрібніша, як приміром — надмірне чищення та прибирання кімнат, до яких діти через те приступу не мають і часто проводять свій вільний час на вулиці.

Мати, що вчить своїх дітей змалечку говорити рідною мовою, що має стільки терпеливости, щоб робити це постійно і послідовно, що сама уважає і дітям звертає увагу на добір слів, на добру вимову, учить правильно висловлюватися — робить велике виховне діло. Природної діточої цікавости, їх вічних, настирливих нераз запитів не можна збувати будь чим, треба все спокійно і привітно відповісти, пояснити.

І на цьому полягає співпраця і допомога "Рідній Школі", тій установі, що має дбати про дальшу науку і розвій духових цінностей української дитини.

Українську матір оспівують наші найбільші поети, признає її великі заслуги історія. Чи ж би тут на вільній, багатій землі, в мирних і упорядкованих відносинах життя, українська мати не мала б сповнити якслід своїх обов'язків — першої учительки і виховниці своїх дітей, молодого покоління?

Жінки, що відчули і зрозуміли потребу громадської праці, що створили свої організаційні осередки — Відділи ОУК, повинні в першу чергу подбати про моральну і матеріяльну допомогу виховній справі.

Приєднування дітей до школи, відповідне удержання шкільного приміщення, випосаження потрібним приладдям, допомога при уладжуванню діточих імпрез — це все справи, в яких членки ОУК можуть проявити багато ініціятиви і дуже багато допомогти.

Обов'язок допомагати виховній ділянці мають не лише ті жінки, що посилають своїх дітей до школи. В такій самій або й більшій мірі мають цей обов'язок самітні й бездітні жінки. Це ж бо не йде про цю чи іншу дитину особисто, а про українську молодь загалом, про ціле молоде покоління, про нашу "Рідну Школу"!

Українські жінки, свідомі й активні членки ОУК об'єднані з молодими уродженками Канади, дочками давних піонерок, і з новоприбулими жінками, що прибули сюди з різних частин України — спільними силами, до спільної праці!

До великої і відповідальної праці, до якої кличе всіх спільний обов'язок, до праці над вихованням української молоді!

Членка ОУК

РІЧНИЙ З'ЇЗД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ

Річний З'їзд Національної Жіночої Ради Канади, відбудеться в днях 24—29 вересня ц. р. в Монтреалі, Кве.

На З'їзді буде промовляти міністер фінансів, п. Аббот.

Організація Українок Канади, яка є членом Національної Жіночої Ради, що об'єднує в собі ряд жіночих організацій домініяльного значення, дістала запрошення взяти участь у згаданому З'їзді.

Ближчі дані про З'їзд і участь в ньому делеґатки ОУК подамо в наступному числі "Жіночого Світу".

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ

ОЛЬГА КОРПУСЬ — ГОЛОВА ВІДДІЛУ ОУК

У РЕДЖАЙНІ, САСК.

Пані Ольга Корпусь, з дому Ваврух, це дочка одних із перших піонерів в Канаді і сама уродженка Канади.

Народилась вона в Брендоні, Манітоба, звідки малою дитиною виїхала з родичами до Саскачевану. Її родичі були одними з перших поселенців в околиці Габард і Айтуни.

І хоч не було тоді ще жодних шкіл, бо минуло кілька літ, заки фармері спромоглись побудувати публічну школу, родичі п. Корпусь, як свідомі українці, подбали проте, щоб її діти дістали українську освіту вдома. П. Ваврух, батько п. Корпусь, був учителем рідної мови для своїх дітей у довгі зимові вечорі.

Вже в ранній молодості п. Корпусь брала участь в церковнім хорі й у виставах (в той час Айтуна гордилась малим аматорським гуртком). Пані Корпусь нераз згадує, як то вона зі своєю старшою сестрою їздила зимовою порою (літом були вони зайняті працею на фармах) по 6 миль на проби і то не автом, а кіньми і санками.

1921 року вернула п. Корпусь назад до Брендону, але в той час там не було ще жодного організованого життя. По двох роках побуту у Брендоні вона вертає назад до Саскачевану, до міста Реджайни. Тут вже велась організаційна праця при церквах, але працюючи вечерами, п. Корпусь не мала змоги брати в ній участи.

Одружившись 1926 року з П. Корпусем, вона, маючи тепер більше свобідного часу, вступає до Т-ва "Княгині Ольги".

Коли 1933 року засновувано в Реджайні Організацію Українок Канади ім. Ольги Басарабової, п. Корпусь була одною з основниць тієї Організації.

У Відділі ОУК у Реджайні п. Корпусь положила багато праці як рядова членка й кількакратна голова.

Коли в часі кризи 1935 року Філія УНО втратила свою домівку, п. Корпусь поклала немало часу і труду, щоб Відділ ОУК тоді з розчарування не розпався. Організаційну працю ведено тимчасом по приватних домах.

Ольга Корпусь

Аж 1938 року набуто малу домівку далеко від центру міста. Українського учителя тоді не було і неодні концерти в честь Ольги Басарабової, або Віри Бабенко, чи підготовка до Свята Матері падали на голову п. Корпусь, але при добрій волі і щирій допомозі членок та своїх дітей вони були виконані досить добре.

Відтак п. Корпусь була одною з ініціяторок купівлі втраченої в 1935 році домівки. Тепер Філія УНО наново пишається цим домом, бо є де розгорнути організаційну діяльність, а в тому і працю Відділу ОУК.

Пані Корпусь завжди належала до хору і до аматорського гуртка. Була від Відділу ОУК в Реджайні делеґаткою на багатьох Крайових Конференціях ОУК, а також організаторкою ОУК на провінцію Саскачеван. Своїх дітей виховала на добрих українців. За все це належиться п. Корпуся справжнє признання.

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛІВ ОУК.

ОШАВА

ПІВРІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОУК

Відділ ОУК в Ошаві проробив за перше півріччя ц. р. досить поважну працю. Поза реґулярними місячними членськими сходинами й засіданнями Управи, Відділ брав також участь у сходинах Філії УНО.

Старанням Відділу вшановано пам'ять Ольги Басарабової, відбуто коляду, стрічу Нового Року, Спільне Свячене, три чайні вечірки, пущення, День Батька. Всі ці підприємства випали успішно, бо членки доложили чимало зусиль для їх підготовки. На 15 - літній ювілей Відділу ОУК у Західньому Торонті вислано делеґатку. Рівнож Відділ ОУК брав активну участь у праці місцевого КУК. Від Відділу ОУК відвідувано хворих з квітами й овочами. Для п. Капустянської у Франції вислано один 15 фунтовий пакунок. Всі припоручення Центральної Управи Відділ завжди старався виконувати якнайкраще.

СТ. БОНІФАС, МАН.

ПІВРІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛУ ОУК

Членки Відділу ОУК у Ст. Бонифас можуть похвалитися небиякою працею, яку вони виконали за перше півріччя 1951 р. Признання належиться в першій мірі невтомній Управі Відділу, яка сходиться щотижня, щоб плянувати діяльність ОУК та вкладає багато праці, щоб ті пляни перевести в життя.

На піврічну діяльність зложились: щедрування, пущення, свято О. Басарабової, День Батька, участь у святі в честь Н. Кобринської у Вінніпеґу, участь у святі в честь Лесі Українки в Т-ві Лесі Українки у Ст. Бонифас, участь у святі Вождів. Членки виконували шиття для Кан. Червоного Хреста і брали участь у березневій кампанії Червоного Хреста. Участь у праці Жіночого КУК у Вінніпеґу, допомога у чайних прийняттях в користь Осередку Української Культури і Освіти, для сліпців, Національної Жіночої Ради з нагоди 57-их роковин її заснування у Вінніпеґу — це були інші ділянки діяльности Відділу. Членки помагали списувати населення для безплатного просвітлювання на туберкульозу.

Крім цього Відділ зайнявся прогулькою й перекускою для дітей Рідної Школи. Відбуто спільне свячене, відвідано 42 хворих українців по шпиталях з свяченим та дарунками, а також хворих членок ОУК і членів УНО та майора Ст. Бонифас, п. МекЛейн. Відділ брав участь у Весняному Базарі. Заходом Відділу відбувались вечорі вишивання й чайні прийняття в Національнім Домі (два) і в членок: Юзвишин — там мала доклад про українську вишивку п. Ірина Павликовська,—Копичанської, Стебницької, Головатої, Бордіян, Навроцької й Хам. На прохання Відділу п. Т. Кошиць вчила доріст МУН писати писанки, при чому помагала їй п. Копичанська з дочкою Марійкою, учителькою Рідної Школи, а також п. Копичанська вчила дітей вишивати. Участь у "теґ дей" КУК у Вінніпеґу, виставка печива у "Канада Пекерс" **щонедільні** пікніки впродовж цілого літа доповнюють огляд піврічної праці Відділу..

Справді, треба подивляти активність Ст. Бонифаського Відділу ОУК.

Обсерваторка

СОДБУРИ

НЕСПОДІВАНКА

Дня 11 липня 1951 року членки й прихильниці Відділу ОУК у Содбурах улаштували несподіванку для п-ва Марії і Миколи Баюс з нагоди народження їхньої донечки Дарусі. П-во Баюс — це молоді люди, які приїхали недавно з Европи.

Підготовкою несподіванки зайнялись пп. А. Бідочка, А. Курилів і О. Процюк. Голова Відділу ОУК, п. А. Курилів привітала молодих батьків і їх донечку та вручила скромний дарунок для новонародженої Дарусі. Після промови п. Курилів закликала до збірки на пресовий фонд "Жіночого Світу", що принесла $8.00. Всім жертводавцям щира подяка, а молодим батькам і донечці побажання "Многих літ".

Кореспондентка.

МОНТРЕАЛ, КВЕ.

ПРИВІТАЛИ З УРОДИНАМИ

Дня 22 липня ц. р. зійшлися в домі п. А. Біловус членки ОУК, знайомі й краяни, щоб зробити їй милу несподіванку з нагоди її уродин.

Ініціяторами несподіванки були пп. М. Чабан, А. Орихівська, П. Фемій і М. Дейнека.

Заклик до збірки на "Жіночий Світ" дала п. А. Білик, голова Відділу ОУК. Збірка принесла $22.00. Пожертви зложили: $5.00 — п. А. Біловус, по $1.00 — пп. М. Біловус, А. Білик, А. Гриневич, А. Урбан, М. Дейнека, М. Чабан, П. Лукіян, П. Зафіґурна, А. Шпак, М. Чайківська, М. Чепурната, П. Фемій, І. Дячун, А. Орихівська, С. Щепанюк, С. Польна і П. Кондзьолка.

П. А. Біловус, зворушена до сліз, щиро дякувала всім за милу несподіванку і гарні дарунки. Всім жертводавцям сердечна подяка за пожертви на пресовий фонд "Жіночого Світу".

Присутня.

***

П О Д Я К А

Почуваюсь до приємного обов'язку подякувати всім, які причинились до влаштовання мені милої несподіванки.

Хай Всевишній нагородить вас сторицею за вашу пам'ять про мене. Окремо дякую паням, які так щиро зайнялись прийняттям. Щире вам всім спасибі!

А. Біловус
з дочкою Марусею.

ЗАХ. ТОРОНТО, ОНТ.

ПЕРЕДВЕСІЛЬНА ЗАБАВА

Дня 27 липня ц. р. зійшлося велике число жінок і дівчат до залі УНО в Західньому Торонті. Це зібралися приятелі і знайомі п-ва Голотів і їх єдиної дочки Марусі. щоб справити Марусі перевесільну несподіванку. П-во Голоти є добре відомі місцевому українському громадянству як патріоти й активні громадські працівники. Пан Д. Голота від дня свого приїзду до Канади був щирим робітником на народній ниві. Зпочатку працював у "Просвіті" у Західньому Торонті, а опісля в УНО, від хвилини його заснования, де кожного року був у складі Управи. Рівнож і пані Голота була одною з перших жінок, що започаткували Відділ Організації Українок Канади в Західньому Торонті, де вона часто займала відповідальне місце в Управі. І цю велику любов до народньої праці передали п-во Голоти своїй донечці Марусі, що є активною членкою Управи МУН від молодих літ і бере участь у драматичних виставах.

Вечір пройшов скоро у щирій приятельській атмосфері, підчас якої присутні обдарували п-ну Марусю прегарними дарунками. На закінчення п. Даниляк, голова Відділу ОУК, закликала до збірки на прес-фонд "Жіночого Світу", яка принесла $26.00. Щира подяка всім жертводавцям.

Р. Б.

ЗВІТ ЗО ЗБОРІВ ЛІҐИ ЗДОРОВ'Я КАНАДИ — ВІДДІЛ МАТЕРІ Й ДИТИНИ В ТОРОНТО, ОНТ.

Організація Українок Канади, як член Національної Жіночої Ради в Канаді, була запрошена до участи у зборах Ліґи Здоров'я Канади, що відбулися в червні ц. р. Торонто, Онт. На ці Збори була виделеґована п. С. Савчук, містоголова Центральної Управи ОУК, якої звіт подаємо нижче. —

Редакція.

Дня 27 червня ц. р. відбулися збори Канадійської Ліґи Здоров'я — Відділу Матері й Дитини у викладовій залі модерного Дитячого Шпиталю в Торонто, Онт.

Зборами проводив д-р Вен Вайк, емерит. професор торонтонського університету, який отвираючи збори підкреслив, що мета їх — сформувати Жіночу Раду Відділу Матері й Дитини на Канаду, до якої увійшли би представниці різних жіночих організацій, і яка розгорнула б акцію за збереженням здоров'я матерів і дітей, а тим самим за зменшенням смертности немовлят і малолітніх дітей, яка досить поважна в Канаді в порівнянні з іншими державами. Він вказав, що медицина в Канаді зробила великий поступ в напрямі смертности матерів і дітей за минулого пів-століття.

Д-р Бейтс подав історію Кан. Ліґи Здоров'я, яку заложено було 1919 р. із завданням помагати Департаментові Здоров'я закладати в Канаді клініки для боротьби з венеричними та іншими заразливими недугами. Цю організацію перейменовано було на Канадійську Гіґієнічну Раду, а 1935 р. перетворено в Канад. Ліґу Здоров'я, в якій співпрацюють не лише лікарі, доглядачки і дентисти, але також представники різних краєвих організацій. Генеральна Управа Кан. Ліґи Здоров'я складається з 61 всеканадійських організацій.

Ліґа виготовляє виховний і інформативний матеріял, який розсилається по цілій Канаді, зокрема газетам в англійській і французькій мовах. Ліґа видає свій журнал п. н. "Гелт", в якому подається з автентичних джерел різні звідомлення про здоров'я населення Канади. Журнал розсилається 25,000 передплатникам. Д-р Бейтс підкреслив, що в Канаді зроблено великий поступ в напрямі охорони перед дифтерією через щеплення проти цієї недуги, від якої умирало велике число дітей і старших. Статистика виказує, що в 1949 р. було в Канаді біля 800 випадків дифтерії, з того 79 смертних. А дифтерія може бути зовсім унешкідливлена через виховання канадійського громадянства, яке зрозуміло би конечність щеплення своїх дітей проти цієї недуги. Рівнож щеплення проти колюшу є дуже помічним. Місцевості, де в останніх 8-ми роках введено щеплення проти коклюшу, виказують замітне зменшення цієї хвороби. Все ще таки в 1949 р. В Канаді була 7,9000 випадків коклюшу, в тому 200 смертних.

Д-р Силверторн — старший лікар Дитячого Шпиталю в Торонто виголосив доповідь на тему "Організація Відділу Матері й Дитини". Він сказав, що Відділ офіційно зорганізовано 1949 р. за ініціятивою Відділу Охорони проти заразливих недух, що на протязі 20 літ поборював дифтерію, коклюш і інші заразливі хвороби в Канаді, а також навчав населення як берегтись перед ними. Д-р Силверторн висловив глибоку пошану французькому професорові Ґастон Рамонові, який через винахід "таксоід"-у (toxoid) причинився до опанування дифтерії. Він також підкреслив, що дифтерія й віспа повинні зовсім зникнути через загальне щеплення проти тих недуг.

Управа Відділу Матері й Дитини є того переконання, що при допомозі жіночих організацій в Канаді Відділ зможе повести виховну акцію для охорони здоров'я матерів, немовлят та дітей через цілий час дитинства. Тому Управа Відділу запросила на збори представниць жіночих організацій, щоб разом обговорити намічену Відділом програму, а відтак при співпраці жіночих груп перевести її в життя.

Д-р Колинс Вилліямс сказав, що Відділ Матері й Дитини в минулому році збирав статистичні дані, аби після них можна було спрямовувати акцію в найбільше потрібному напрямі. І так між іншим статистика виказує, що в Канаді умирає річно понад 20,000 дітей перед 15-тим роком життя, в тому числі біля 18,000 перед 5-тим роком життя. Медицина своїми винаходами може зменшити це число смертностей, але до того потрібно належного виховання родичів. Бо за мало того, що лікарі знають як охоронити дітей перед заразливими недугами, як лікувати поважні дитячі недуги, як доглядати передвчасно народжених дітей, — до того потрібно виховання батьків, які допомогли б пристосувати здобутки медицини до своїх дітей. Потрібно, щоб жінки в час вагітности мали відповідну опіку перед, в часі і після народження дитини, щоб діти були під реґулярним лікарським доглядом, одержали потрібне щеплення проти заразливих недуг, а також мали відповідну лікарську опіку, наколи захворіють на будьяку недугу.

Пастеризування молока є важним для охорони здоров'я і його конечно треба пристосувати в щоденному житті. В непастеризованім молоці можуть бути бакцилі туберкульози, дизентерії та тифозної гарячки. В Канаді лише Онтеріо й Саскачеван мають закон про примусове постеризування молока, який повинен бути прийнятий у всіх провінціях Канади. А осягнути це можна буде через належне виховання громадянства в даних провінціях, яке, зрозумівши потребу такого закону, буде домагатися введення його в життя.

Важною точкою нової програми Відділу Матері й Дитини є закладати курси для майбутніх матерів по цілій Канаді. На таких курсах викладали би доглядачки (норси) публічного здоров'я. Жіночі організації в Канаді повинні помогти закладати такі курси.

П. Констанція Ґрей представила як провадяться такі курси в Торонто, зорганізовані 8 літ тому.

Предсідник Зборів вказав, що є приготована листа памфлетів і книжок, які можна набути у федеральнім і провінційних урядах. Хоча ці пуб-

лікації можна набути даром, то багато родичів не користає з них, бо не знає де їх можна дістати. Ліґа Здоров'я має в пляні помістити список тих книжок і памфлетів у журналі "Гелт". Рівнож до розпорядимости є виховні фільми, які також можна набути у федеральному й провінційних урядах та в **"National Film Board"** і **"National Film Society of Canada"**.

Відтак прочитано 10 точок наміченої програми, над якими розгорнулася 15 - хвилинна дискусія. Програму прийнято в цілості.

Опісля приступлено до вибору Жіночої Ради Матері й Дитини. Перед вибором д-р Вен Вайк передав провід зборів почесній голові д-р Едні Ґест, яка підкреслила, що одним із важних завдань Відділу Матері й Дитини є організування по цілій Канаді виховних курсів для молодих жінок, де вони можуть навчитись як берегти здоров'я дітей. Хоча майбутні матері йдуть до приватних лікарів, то лікарі, будучи надто зайнятими, не мають часу ані змоги в подробицях переговорити з пацієнткою проблеми догляду дитини і тому організування курсів для матерів є конечно потрібні. Такі курси повинні відвідувати не лише майбутні матері, але всі одружені жінки.

Д-р Бейтс в імені номінаційної комісії відчитав листу намічених кандидаток до Жіночої Ради Відділу Матері й Дитини на Канаду **("Women's Advisory Council of the Child and Maternal Health Division of the Health League of Canada")**, яку затверджено присутними. Д-р Вен Вайк запропонував, щоб до Ширшої Ради ввійшли репрезентантки всіх домініяльних жіночих груп в Канаді.

Відтак відбувся обід в "Alexandra Palace", в якому взяло участь 75 делеґаток різних жіночих організацій.

З українських жіночих організацій зарепрезентовані на зборах були: Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової (п. Степанія Савчук) і Союз Українок Канади (п. М. Яремко).

Головною бесідницею в часі обіду була д-р Елизабет Чент - Робертсон, яка сказала, що Канада не може похвалитися малим рекордом смертности серед дітей і матерів. На кожних уроджених 1,000 дітей 44 не доживає першого року життя. У Швеції, Голяндії, Ісляндії, Австралії та Новій Зеляндії менше як 30 на кожних 1,000 немовлят умирає в першому році життя. Багато інших держав включно з Великою Британією і Злученими Державами Америки мають меншу смертність немовлят в першому році життя чим Канада. Д-р Робертсон сказала, що 40,000 - 50,000 дітей гине річно в наслідок поронень, крім того біля 7,000 родиться річно неживими, а дальших 4,000 умирає через передвчасне народження здебільша тому, що не є кормлені матірним молоком.

В Торонто є маленька клініка, в якій зберігається матірне молоко, подібно як кров, і маючи таку клініку, врятовано вже життя не одного немовляти. Такі клініки повинні повстати по цілій Канаді. Д-р Робертсон сказала, що медичні експерти твердять, що багато дітей народжених в наслідок поронень можна врятувати через належне навчання майбутніх матерів — який догляд - опіку повинна мати жінка в часі вагітности, щоб дитина прийшла на світ жива і здорова. Для того потрібно курсів — так званих **"Prenatal Classes"** для молодих одружених жінок. І коли організоване жіноцтво Канади допоможе Відділові Матері й Дитини повести акцію в тому напрямі, воно зробить велике діло.

Після обіду делеґатки оглядали Дитячий Шпиталь. З огляду на короткий час оглянуто тільки деякі кімнати, в яких лежать хворі діти, кухню й операційну залю. На увагу заслуговують кімнати з ультра - фіолетними світлами, інкубатори для передвчасно народжених дітей, а зокрема операційна заля з найновішими приладдями, горою обведена за склом, через яке студенти мають змогу приглядатися операціям. В кімнатах є 1 - 6 ліжок.

Пополудні висвітлено 4 фільми: І. Опіка матері й дитини від хвилини народження дитини аж до часу коли дитина перестане бути кормлена грудьми. 2. Психологічний догляд новонародженої дитини. 3. Догляд матері перед народженням дитини. 4. Догляд матері перед народженням дитини і догляд дитини до першого року життя. Такі фільми можуть бути визичені за малою оплатою в **National Film Society of Canada, 172 Wellington St., Ottawa, Ont.** або через місцеві канцелярії.

Збори закінчено в год. 5 - ій пополудні.

Степанія Савчук.

ЯК ОБЕРІГАТИСЬ ПЕРЕД ДИТЯЧИМ ПАРАЛІЧОМ (ПОЛІО)

Пізне літо й рання осінь — це час, в якому панує небезпечна й зазлива недуга поліо. Це не є виключно дитяча недуга, бо захворіти на неї можуть і старші віком.

Відділ Здоров'я поручає такі охоронні заходи проти полріо: 1. Уникати місць, де є великі гурти людей; 2. Втримувати поживу у великій чистоті; 3. Втримувати особисту чистоту тіла та мити завжди руки перед їдою; 4. Уникати перевтоми й простуди.

Лікарські досліди також доказують, що діти по недавній операції міґдалків є більше схильні до захворіння на полріо, тому не є вказаним оперувати дітей літньою порою на міґдалки (тонсилс).

Коли ж вже дитина чи людина захворіє на полріо, то негайно покликати лікаря, бо тільки скора лікарська поміч може охоронити її від поганих наслідків цієї недуги.

Першим симптомом полріо може бути звичайна простуда, дальше загальна втома, шлункові забурення, гарячка, сильний біль голови, а відтак тугий (штивний) карк і трудність сидіти.

ВСЯЧИНА

В Сиднеї, Австралії, відбувся 2 і 3 червня Крайовий З'їзд Союзу Українок Австралії при співучасті делеґаток з других стейтів. З'їзд прийняв статут організації та плян діяльности на наступний рік. Рівнож винесено ряд резолюцій. В цілі досягнення якнайкращої координації українського жіночого руху на еміґрації Союз Українок Австралії включає себе в члени СФУЖО. З'їзд переслав для п. О. Кисілевської, голови СФУЖО, щиру подяку за піддержку для підготовчої діяльности СУА. Головну Управу Союзу Українок Австралії вибрано в такому складі: голова — мґр. Ірина Пеленська, містоголови -- пп. А. Голобродська, О. Фітьо і С. Ваврик, секретарки — мґр. М. Боднар і п. Л. Зарицька, члени — д-р Грушецька, Н. Денисенко, Г. Куцикова, І. Мамчак, Е. Процюк, П. Товстоп'ят і п. Харуцька.

**
*

Переорганізована Жіноча Секція при Філії "Хліборобсько - Освітнього Союзу" в Курітібі, Бразилія, яку очолює п. Надія Фелик, намітила плян праці на найближчий період. Між іншим рішено прийти з матеріяльною допомогою будові нового репрезентативного дому в Курітібі. В тій цілі Жіноча Секція рішила влаштувати великий концерт відомої української артистки, п. Цапко - Шостак.

**
*

Стипендії Музичної Консерваторії в Торонто здобули українці: панна Оля Бойчук (спів), Олена Білошицька, Осипа Чучман і Володимир Баб'як (скрипка).

**
*

Українські студії на Манітобському Університеті зростають. Цього року вчащало до Літньої Школи на Університеті, яка була з'єднана із XII. Вищими Освітніми Курсами, 24 студентів, коли мин. року українську мову брало лише 7 студентів. Правильна академічна сесія, яка розпічнеться в половині вересня, буде включати три курси української мови та курс української історії. На тих курсах будуть викладати проф. д-р Я. Рудницький та новойменований проф. Павло Юзик.

**
*

В днях 1, 2 і 3 вересня ц. р. відбулася 14 Річна Конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки. Поза діловими справами і різними забавами відбувся в неділю, 2 вересня, величавий фестиваль української музики, пісні і танку, в якому взяли участь передові хори, оперові співаки, Капеля Бандуристів під орудою Г. Китастого та ансамблі першорядних танцюристів.

У ЧУЖОМУ, ВЕЛИКОМУ МІСТІ...

(Докінчення зі стор. 11)

Ідея життєствердження за всіх обставин та умов панує й у творах для дітей. В одному з них ("Кирпатий ніс") Юрко скаржиться матері, що діти в школі насміхаються з його кирпатого носика. Мати показує йому світлину батька в дитячому віці — батько теж був кирпатий! Але батько тепер — гордість Юрка і мрія всіх дітей, бо він — пілот. То нічого, що хлопчик має такого носа! — він буде теж пілотом, людиною - орлом. Ще в іншому вірші Діма малює Галю, яка так чудово грає на роялі, що:

...Навіть киця білохвоста
Вже не буде мишки їсти,
І запрошує, мов гостя,
На м'якій канапі сісти. —
Разом слухають, як Галя
Грає на роялі.

Те, що авторка і в житті, і в творах для дорослих найбільше цінить — активну, вільну, людяну людину — тому вчить і дітей в творах для них. Гуманізм непоплатний у нашу вовчу добу, але без нього житимуть на землі самі роботи.

Англійський поет першої половини 17 століття, Джон Донн, писав: "Немає на світі людини, яка була б між людьми острівцем"... Людина з "Волошок" — також з маси. Вона не відкидає масу, але й не розтоплюється в ній; вона дужа своїм творчим, життєутвердженим "я", і дужа відчуттям своєї збірноти, всіх "я", з яких твориться народ.

Йдеться про нове, молоде покоління — виходців з СССР, яких вдома заживо ховали — і не змогли поховати, а на еміґрації — зачислили до "втраченого покоління" (справедливо, зрештою, щодо окремих одиниць). Це покоління ми скорше б назвали "поколінням втрачених університетів". Але їх надолужує мистецька молодь сотнями книг, працею над рідною мовою, вивченням чужих мов, мандрівками по країнах, театрах і музеях світу. Серйозна молодь сама, попри тяжкі обставини шукає доріг до виходу із "втраченого покоління".

Поетеса Діма належить до тієї молоді, активної, творчої і талановитої, яка йде не шляхом партійно - патріотичної бомбастики, не реґіонально - фолкльорними стежками і не болотцем "нео - неоклясиків", а шукає, формує і творить людину, українську, гідну йменя людини.

Ти чуєш, ранку злий? Сьогодні
З твоєї сірої безодні,
З твого дощу, з твого туману —
Я радість вирву!.. —

так говорить поетеса в "Назустріч" ("У. В." 1950). Це — слова її генерації, відважні, потрібні, але й зобов'язуючі слова.

ЛЕОНІД БАЧИНСЬКИЙ

КУТОК ЛЮБИТЕЛІВ КВІТІВ

Земля для кімнатних квітів

Кожна рослина має окремі вимоги відносно землі. Успіх плекання кімнатних рослин залежить від уміння скласти **необхідну мішанину землі.**

В кожному господарстві любителя кімнатних квітів мають бути **основні землі:** дернова, перегнойна, листова і торфяна. З цих основних земель можна приготовляти землю для вирощування різнородних квітів.

Коли немає цих основних земель, то можна обійтися **доброю городовою або садовою землею, піском і торфом.**

Дернова земля є складовою частиною більшости земельних мішанин. Є це тяжка, поживна і достатньо порувата земля. Кращу дернову землю дістаємо з дернових старих пасовиськ. Дернини ріжуться літом або на початку осени пластами 8 - 12 цалів (інчів) і грубістю 3 - 4 цалів та складаються в купи, трава до трави. Для прискорення розложення дернин треба часто поливати водою, гноївкою і перемішувати. Земля буде готова за рік.

Перегнойна земля. Це земля, що повстала з ужиткованого парникового гною, змішаного з парниковою землею. Земля дуже поживна і є знаменита для пухкости тяжких земель.

Листова земля. Вона повстає від гниття листя, зібраного в осені або весною і зложеного в купу. Листя треба поливати водою, перетрушувати кілька разів. Листя зігниє за 1 - 2 роки і дає дуже добру землю.

Торфяна земля повстає від розложення (гниття) торфу. Торф складаємо в купу, додаємо 1/5 частину коров'ячого гною, поливаємо гноївкою і посипаємо вапном (10 кільоґрамів на 1 кубічний метр торфу).

Мох болотняний висушується і перетирається через сито. Він робить землю пухкою і гіґроскопічною (втягаючою вогкість).

Пісок — уживається грубо-зернистий, річний. Він потрібний для творення поруватости землі і для легкого доступу води та повітря.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ

Запитання: Я хочу виплекати цінерарію, але не знаю, як до того братися і яку давати землю? — п. Ярослава Рибакова, Риксейвил, ЗДА.

Відповідь: ЯК САМОМУ ВИПЛЕКАТИ ЦІНЕРАРІЮ

В квітництві поширена цінерарія гібрідна (Cineraria Hybrida). Є це дволітня рослина. Листя має велике, лапчасте на довгих черешках, опущене вниз. Головне стебло закінчується квітостаном, наче зложена парасолька. Квіти різнородної краски: блакитні, сині, фіолетні, блідо-рожеві, вишнево-червоні, цеглясто-червоні і оранжеві. Краска буває в одному тоні або пестрі.

Цінерарія має два сорти квітів: великі, але нечисельні кошики, або дрібні і дуже чисельні. Одні й другі дуже гарні. Розмножується лише насінням.

Якщо хочете мати квіти в грудні-січні, то насіння треба висівати в березні. Цей термін вже пропустили. Якщо висієте насіння тепер, то цінерарія зацвіте **в квітні.**

Сіяти треба в скриночки наповнені листовою землею з піском. Насіння скоро і добре сходить. Як зійде цінерарія, треба їх пересадити в другу скриньку. Це називається "пикування" — сіянцям даємо більшу площу для росту, харчування і вони дістають більше світла й повітря.

При пересаджуванню треба головний (стрижневий) корінь скоротити, — нігтями відщіпнути 1/3 довжини.

Пересаджувати треба в шахматному порядку на віддаленню одного цаля (інча). Коли рослинки розростуться і листки зійдуться, треба їх ще раз пересадити до нових скриньок у віддаленні двох цалів. За місяць-два, в залежності від росту рослинок, цінерарію треба пересадити до вазонків в промірі 2 і ½ цаля.

Коли коріння і сама рослина так розростеться, що їй буде тісно в такому вазонку, треба пересадити до більшого, т. є до 3-цалевого, а потім до 3 і ½ цалевого в промірі вазонка. Пересаджувати треба з коном землі, перед тим добре полити водою.

Рослинки у вазонках тримаємо на ясному місці, найкраще в оранжеріях, але охороняти від прямих лучів. Осінню та зимою цінерарія повинна находитися в температурі 5 - 6 Ц. т. є 41 - 43 Ф., а коли починає цвісти, температуру збільшити до 8 - 9 Ц. або 46 - 49 Ф.

Склад землі до вазонків: 2 частки (на міру) листової, 2 ч. перегноєної, 1 ч. дернової і 1 ч. піску.

Леонід Бачинський

ПРИМІТКА: Звертаємо увагу шановним читачкам нашого журналу, що наш фаховий співробітник, проф. Леонід Бачинський, буде подавати за зворотом коштів переписки поради в справі плекання квітів. В усіх справах просимо звертатися до нього безпосередньо на адресу:

Mr. L. BACHYNSKY, Box 814, WARRENTON, Va., USA

Запити і відповіді загального значення будуть поміщені в Кутку любителів квітів. — РЕДАКЦІЯ.

КУХОВАРСЬКІ ПОРАДИ

СОЛОДКА МАРИНАДА (ПИКЕЛС)

12 доспілих помідорів	1 кварта оцту
12 зелених помідорів	3 горнятка цукру
3 червоні паприки	1 ложка мішаного коріння (миксд спайсес)
6 великих цибуль	
¼ горнятка солі	

Доспілі помідори попарити кип'ячою водою, поляти зимною водою й стягнути з них шкірку. Зелені помідори, паприку й цибулю перепустити через млинок до мелення м'яса, змішати разом з доспілими помідорами, додати солі та варити через 5 хвилин. Процідити через платок (можна лишити в полотняній торбинці пів години — хай стікає). До перецідженої маси додати оцту, цукру й коріння та варити на вільному вогні 45 хвилин. Переложити у стерилізовані слоїки та закрити тісно. Ця маринада надається добре до курятини й інших родів м'яса та риби.

МАРИНАДА З ГІРЧИЦЕЮ (БРЕД ЕНД БАТЕР (ПИКЕЛС)

8 горняток зелених помідорів	1 кварта білого цукру
6 червоних паприк	½ горнятка муки
2 великі цибулі	1 ложечка "тюмерик"
3 огірки (середньої величини)	1 ложечка гірчиці (муштарди)
½ горнятка солі	1 ложечка салерового насіння
1 горнятко води	3 горнятка білого цукру

Помідори, паприку, цибулю й огірки змолоти на машинці, переложити в миску, додати солі і води та лишити в мисці через ніч. Рано відцідити добре. Муку, гірчицю (муштарду), цукор й інші приправи розвести оцтом на рівномірну масу, додати до відціджених помідорів і варити на вільному вогні доки маса не зробиться прозора, десь з пів години. Зложити до стерилізованих слоїків. Повища маринада добра до холодного м'яса та сендвичів.

МАРИНОВАНІ БУРЯКИ

Молоді буряки	1 кусок цинамону
2 горнятка цукру	1 ложечка гвоздиків (кловс)
2 горнятка води	
2 горнятка оцту	1 ложечка "алспайс"

Зварити молоді буряки, охолодити зимною водою та обібрати їх зі шкірки. Заварити цукор, воду, оцет і приправу, додати буряків та легонько варити через 15 хвилин. Зложити у стерилізовані слоїки і добре закрутити. Мариновані буряки смачні до різного м'ясива.

Подала **А. Тарновецька.**

КВАШЕНА КАПУСТА У СЛОЇКАХ

Наквасити капусту звичайним способом у бочці. Як добре скисне, вибрати капусту разом із соком до чистих слоїків, закрутити досить тісно і варити у воді, подібно як овочі чи городину, цілу годину.

В той спосіб заварена капуста задержить один смак, а також заощадить господині час, який треба зуживати на чищення бочки.

КРУХИЙ КОРЖИК (ПЛЯЦОК) З ЯБЛУК

1 горнятко товщу ("шортенінг", марґарини або масла)	1 ложечка порошку до печива (бейкінґ-павдер)
2 і ½ горнятка муки	¼ ложечки солі
1 горнятко порошкованого цукру (айсінґ-шуґер)	¾ горнятка молока
	3 фунти яблук

Пересіяти муку, цукор, сіль і порошок до печива. Додати товщу й добре все перетерти руками. Вляти молоко і разом замісити та рівностайну масу та положити на три години до холодільні або в холодне місце. Відтак дві часті того тіста розтачати завгрубшки пальця та вистелити ним спід бляшки.

Яблука заварити, додаючи цукру і цинамону до смаку, розколотити на гладку масу. Як простигне, накладати на тісто. Прикрити другою частиною розтачаного тіста. Посмарувати молоком верх, посипати цукром та пекти годину в мірній печі.

Подала **О. Стебницька.**

ДОБРИЙ ПИРІГ (ПАЙ) З ПЕРСИКІВ (ПІЧЕС)

6 персиків	1 горнятко квасної сметани
½ горнятка цукру	2 ложки цукру
¼ горнятка муки	
1 ложечка цинамону	

Попарити персики, охолодити в зимній воді, зняти шкірку, розкроїти на двоє, вибрати кістки та зложити на непечену пайову паляницю розкраяними частинами до гори. (Можна вживати також консервовані персики). Змішати ½ горнятка цукру з мукою і ½ ложечки цинамону і це все посипати рівненько по персиках. Поляти зверха сметаною. Змішати 2 ложки цукру з рештою цинамону та посипати по сметані. Пекти перших 10 хвилин в дуже гарячій печі, після чого знизити температуру та пекти ще пів години.

ТІСТО НА ПАЙ

1 горнятко муки	½ горнятка або й менше товщу (смальцю або "шортенінґ")
	Дрібка солі

Води дуже холодної стільки, щоб злучити муку і товщ разом.

Товщ перемішати з мукою і сіллю та покраяти його дрібненько двома ножами або спеціяльним до того приладом (пейстрі катер). Додати воду і скоро злучити ножем в одну масу. (рук найкраще не вживати). Розтачати на стільниці на круглу паляницю, якою вистелити дно пайової форми, а як потрібно то й такою прикрити верх пая. Пайове тісто можна замісити день наперед і переховувати в холодільні. Зроблене в той спосіб тісто буде більш пористе.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "ЖІНОЧОГО СВІТУ"

ахіднє Торонто, Онт.	$26.00
Содбури, Онт.	13.90
Ошава, Онт.	7.50
М. Угрин, Форт Вілліям, Онт.	1.50
М. Чагарин, Вунсакет, ЗДА	1.00

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ АДМІНІСТРАЦІЯ "ЖІНОЧОГО СВІТУ" СКЛАДАЄ ЩИРУ ПОДЯКУ.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

"ВЕСНА"

Так назвала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій з осідком у Філадельфії, збірник матеріялів для дошкілля, що вийшов під редакцією пані. М. Юркевич. Цикльостилеве видання на 32 сторінки, яке можна читати, бо читко вибито, з прозовими та віршованими матеріялами Збірник зложений в українському дусі. Працівники дошкілля мають матеріял для того, щоб прищіпити дітям дошкільного віку і любов до батьківщини-України, до батьків, до родини й окруження. Є і образочки і пісоньки. Бракує тільки методики виховання. Це розділ важний хочби тому, що не всюди є вишколені провідниці дошкілля, які вже знали б методику. Виховниці дитячих садків і батьки, що потребують методичних порад, можуть звертатися за ними до СФУЖО. Збірник розрахований на чотири видання, весну, літо, осінь і зиму. Чи він надається для всіх частин світу, де часом зими в нашому розумінні не буває, важко сказати. Це покаже практика. Годі малій дитині балакати про зиму там, де вона її не може побачити наочно, годі говорити про сніг, де його нема і т. п. Це вже недолік, який треба узгляднити в дальшій праці над збірниками. Ми думаємо категоріями України, а не ввесь світ подібний до України й часом треба узгляднювати й особливості світу поза Україною, де дітям доводиться виростати.

Було б добре, щоб збірник не закінчив своє існування на першому випуску, як багато еміґраційних починів, а ще краще було б, якби він розійшовся по світі між всіх українців, а не обмежився до найближчого окруження місця осідку Світової Федерації.

Збірник можна замовляти у СФУЖО:
WORLD FEDERATION of UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
866 North 7th St., Philadelphia 23, Pa., USA

М. Селешко

"СЕСТРИЧКА МЕЛАСЯ"

Не дивлячись на ряд особливих труднощів, що їх зустрічає "Об'єднання Працівників Дитячої Літератури" на нових місцях — зокрема в ЗДА і Канаді — воно вперто продовжує і тут свою головно видавничу діяльність.

Черговий вияв цієї праці — це новий випуск бібліотеки для дітей і юнацтва "Євшан-зілля", а саме оповідання Марка Вовчка п. з. "СЕСТРИЧКА МЕЛАСЯ".

Марко Вовчок — основоположник нашої дитячої літератури в сучасному розумінні — до того літератури високої кляси. Не дивно, що її твори для дітей і досі появляються в чужих мовах. М. і. і "Сестричка Мелася" появилася в 1942 р. хорватською й німецькою мовами з ілюстраціями нашого мистця Я. Гніздовського, які й є використані (з деякими тільки змінами) в теперішньому нашому виданні.

"Сестричка Мелася" придатна для розповіді навіть дволітнім дітям, а як літературний твір — вона, сказати б, універсальна лектура для всіх. Ціна книжки — тільки 0.40 дол. (в передплаті 0.25 дол.), в твердому переплеті 0.65 дол., а в люксусовому переплеті (обмежена кількість) 1 дол.

Як наступні випуски "Євшан-зілля" появляться "Байки" Глібова в збільшеному об'ємі, "Пан Тарган" К. Чуковського — Л. Полтави, дитячий декляматор і т. д.

Батьки, які бажають дати своїм дітям добру й гарну рідну книжку і одночасно допомогти розвиткові нашої дитячої літератури, повинні негайно передплатити бібліотеку "Євшан-зілля" висилаючи 3 дол. як передплату на адресу:

"YEVSHAN-ZILLA" Youth Books Publ., 217 Dalhousie St., TORONTO, Ont., Can.

Пам'ятаймо, що рідна дитяча й юнацька книжка — найцінніша зброя в боротьбі за душу молодого покоління.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Просимо наших передплатниць і передплатників подавати нам своєчасно зміни своїх адрес. Подавати стару і нову адресу чітко виписану по-англійськи. На зміну адреси долучувати 10 центів в монеті або в поштових значках.